

Samuli Salmi

METSÄNOMISTAJIEN TIEDONLÄHTEET PUUKAUPAN ALKUVAIHEESSA

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Pro gradu -tutkielma

Huhtikuu 2026

TIIVISTELMÄ

Samuli Salmi: Metsänomistajien tiedonlähteet puukaupan alkuvaiheessa
Pro Gradu -tutkielma
Tampereen yliopisto
Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta
Huhtikuu 2026

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan, mitä tiedonlähteitä suomalaiset metsänomistajat käyttävät puukaupan alkuvaiheessa ja mitä niiden valintakriteerit ovat. Aihetta ei ole aiemmin tutkittu informaatiotutkimuksen näkökulmasta.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa menetelmänä käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua. Aineisto koostuu kymmenestä puhelinhaastattelusta. Kohderyhmä koostuu suomalaisista metsänomistajista, jotka olivat tehneet puukaupan Metsä Groupin kanssa viimeisen vuoden aikana haastattelujen aikaan. Haastattelut litteroitiin ja analysoitiin osin teoriapohjaisen ja osin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla.

Tulosten perusteella metsänomistajien tärkeimmät tiedonlähteet puukaupan alkuvaiheessa olivat henkilöt (erityisesti metsäasiantuntija, lähisukulaiset ja alalla työskentelevät tutut), digitaaliset tiedonlähteet (erityisesti metsätietopalvelut) sekä fyysiset tiedonlähteet (erityisesti metsäkäynnit). Digitaalisia tiedonlähteitä käytettiin erityisesti kokonaiskuvan saamiseen ja alustavaan suunnitteluun, kun taas fyysiset tiedonlähteet olivat keskeisiä tarkemman tiedon ja lopullisten päätösten tekemisessä. Henkilölähteet toimivat joustavasti prosessin eri vaiheissa ja olivat merkittävä tuki päätöksenteossa. Tutkielmassa selvitettiin myös tiedonlähteiden valintakriteerejä. Tiedonlähteiden valintakriteerit luokiteltiin neljään pääryhmään: kognitiivinen auktoriteetti, tiedonhankinnan helppous ja vaivattomuus, tiedonlähteen tuttuus ja tiedon tarkkuus.

Avainsanat:

Tiedonhankinta, tiedonlähteet, metsänomistajat, puukauppa, tiedonhankinnan prosessi, metsänomistajien tiedonhankinta, tehtäväperustainen tiedonhankinta, kognitiivinen auktoriteetti, tiedonlähteiden valintakriteerit

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

- Ei
- Kyllä

Ilmoitukseni mukaan olen käyttänyt opinnäytteessäni tutkielmaprosessin aikana seuraavia tekoälysovelluksia: Microsoft 365 Copilot

Tekoälysovellusten nimet ja versiot: Microsoft 365 Copilot

Käyttötarkoitus: Käytin tekoälyä tiedonhankinnassa hakusanojen generoimiseen ja tutkielman alkuvaiheessa ideoimiseen. Käytin sitä myös tekstin muotoilun apuvälineenä.

Osiot, joissa tekoälyä on käytetty: Johdanto, Kirjallisuuskatsaus, Tutkimusmenetelmät, Tulokset

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien osat, joissa on hyödynnetty tekoälyä, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	KESKEISET KÄSITTEET	3
2.1	Tiedonhankinta ja prosessi	3
2.2	Tiedonlähteet ja -kanavat.....	4
2.3	Tiedonlähteen valinta	5
2.4	Kognitiivinen auktoriteetti	6
2.5	Metsänomistajien tiedonlähteet.....	7
2.5.1	Metsänomistajien tiedonlähteet	7
2.5.2	Digitaalisten palvelujen käyttö.....	9
3	TUTKIMUSASETELMA.....	11
3.1	Tutkimusongelma.....	11
3.2	Tutkimusmenetelmä.....	11
3.2.1	Teemahaastattelu	12
3.2.2	Osallistujien valinta	13
3.2.3	Tutkimusaineisto ja aineistonkeruu	14
3.2.4	Aineiston analyysi	15
4	METSÄNOMISTAJIEN TIEDONLÄHTEET JA NIIDEN VALINTA	17
4.1	Tiedonlähteet	17
4.1.1	Henkilöt.....	17
4.1.2	Metsätietopalvelu	25
4.1.3	Metsäkäynti.....	28
4.2	Tiedonlähteen valinta	32
4.2.1	Kognitiivinen auktoriteetti	32
4.2.2	Tiedonlähteen tuttuus	36
4.2.3	Tiedonhankinnan vaivattomuus	38
4.2.4	Tiedon tarkkuus ja ajankohtaisuus.....	41
5	POHDINTA.....	44
5.1	Käytetyimmät tiedonlähteet.....	44
5.2	Tiedonlähteiden valintakriteerit	46
5.3	Tutkimuksen luotettavuus ja yleistettävyys	49
6	YHTEENVETO.....	52
	LÄHTEET	53
	LIITE 1: HAASTATTELURUNKO	55

1 JOHDANTO

Suomen maapinta-alasta on 75 prosenttia metsää (Maa- ja metsätalousministeriö, 2025). Metsistä 60 prosenttia on yksityisomistuksessa. Yksityisten omistajien joukossa on yksityisiä henkilöitä, perheitä, kuolinpesiä ja yhtymiä. Suurin osa yksityisomistajia on perheitä tai yksityishenkilöitä (Karppinen ym., 2020). Vähintään 2 hehtaaria omistavia metsänomistajia on Suomessa noin 430 000 ja vähintään 20 hehtaaria omistavia metsänomistajia on noin 210 000 yksityistä omistajaa (Metsäkeskus, 2025).

Suomalaisten metsien omistus jakautuu siis laajalle joukolle yksityisiä metsänomistajia, joilla on merkittävä rooli metsien käytössä ja metsätalouteen liittyvässä päätöksenteossa. Tästä huolimatta metsänomistajia ei ole tutkittu tiedonhankintatutkimuksen tieteenalalla, eikä informaatiotutkimuksen näkökulmasta tehtyä tutkimusta metsänomistajien tiedonhankinnasta ole aiemman kirjallisuuden perusteella löydettävissä. Metsänomistajien palvelutarpeita on tutkittu, mutta tiedonhankinnan näkökulma on jäänyt vähäiselle huomiolle.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan metsänomistajien tiedonhankintaa ja tiedonlähteitä puukaupan yhteydessä. Puukauppa on prosessi, jossa metsänomistaja myy metsäalan yritykselle puuta metsästään. Sen voi tehdä esimerkiksi pystykauppana, jossa ostajayritys huolehtii puunkorjuuseen liittyvistä toimenpiteistä (Hyvämäki, 2002). Puukauppa on tärkein tulonlähde metsänomistajille, ja siihen liittyy useita päätöksentekoa edellyttäviä vaiheita, joissa metsänomistajan käyttämällä tiedonlähteillä on merkittävä rooli.

Tutkimuksessa pyritään selvittämään, mitä tiedonlähteitä metsänomistajat käyttävät osana puukauppaa ja tarkastelu rajataan erityisesti puukaupan alkuvaiheeseen. Alkuvaihe määritellään tässä tutkimuksessa ajanjaksoksi, jossa metsänhakkuusopimus on jo tehty, ja huomio kohdistuu sopimusta edeltäneisiin tapahtumiin ja tiedonhankintaan.

Tutkimuksessa käytetään menetelmänä teemahaastattelua ja sisällönanalyysiä. Tutkimus on luonteeltaan kuvaileva. Haastatteluissa käsitellään metsänomistajien viimeaikaisia puukauppatilanteita sekä niihin liittyvää tiedonhankintaa ja suunnittelua useista eri

näkökulmista. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, mitkä ovat metsänomistajien tärkeimmät tiedonlähteet puukaupan alkuvaiheessa ja millä perusteilla näitä tiedonlähteitä valitaan.

Tutkimus toteutetaan Metsä Groupin toimeksiantona, ja tutkimuksen osallistajat saatiin Metsä Groupin asiakkaista. Metsä Group on suomalainen metsäalan yritys, jonka toiminta perustuu puuraaka-aineen jalostamiseen. Konsernin liiketoiminta kattaa puutuetuotteellisuuden, sellu- ja sahateollisuuden sekä kartonki-, pehmo- ja tiivispaperien valmistuksen. Metsä Groupin liikevaihto oli vuonna 2024 5,7 miljardia euroa, ja se työllisti noin 9 600 työntekijää (Metsä Group, 2024).

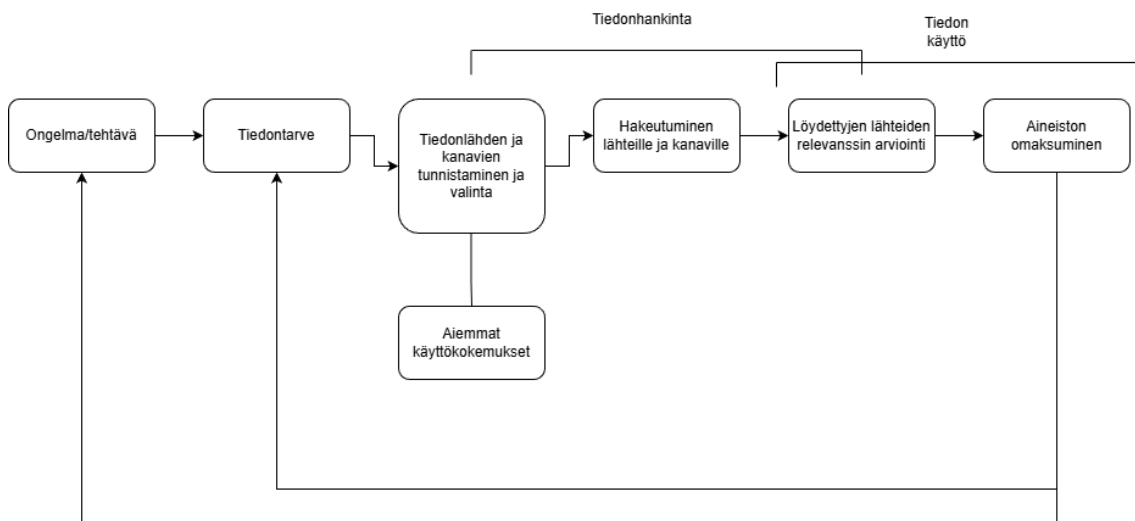
Seuraavaksi luvussa 2 käsitellään tutkimuksen keskeiset käsitteet ja aiempi tutkimus aiheesta. Luvussa 3 esitellään tutkimusmenetelmät, luvussa 4 tarkastellaan tutkimuksen tuloksia ja luvussa 5 esitetään johtopäätökset sekä arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta ja jatkotutkimusmahdollisuuksia. Luvussa 6 tehdään yhteenveto tutkielman sisällöstä.

2 KESKEISET KÄSITTEET

Tiedonhankintatutkimuksessa on tutkittu paljon tiedonlähteitä ja niiden valintaperusteita. Myös metsänomistajien palvelutarpeita ja tiedonlähteiden käyttöä on tutkittu, mutta ei informaatiotutkimuksen teorioita käyttäen. Tässä luvussa käydään läpi tutkimuskysymysten kannalta tärkein teoreettinen tausta. Luvussa 2.1. kuvataan tiedonhankinnan prosessia, ja käsite-eroja tiedonhankinnan ja -haun välillä. Luvussa 2.2. kerrotaan tiedonlähteistä ja -kanavista. Luvussa 2.3 käydään läpi tutkimusta tiedonlähteen valinnan prosessista ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Viimeisessä informaatiotutkimuksen teorioita käsittelevässä luvussa 2.4 kerrotaan kognitiivisesta auktoriteetista tiedonlähteen valintaa ohjaavana tekijänä. Luvussa 2.5 käydään läpi aiempaa tutkimusta suomalaisten metsänomistajien tiedonlähteistä, ja metsänomistajien digitaalisten palvelujen käytöstä.

2.1 Tiedonhankinta ja prosessi

Haasion ym. (2019, s.35) mukaan tiedonhankinta yleisesti määriteltynä on tiedontarpeesta viriävää toimintaa, joka etenee tietynlaisena prosessina. Prosessin tarkoituksena on ensin tunnistaa tarpeellisia tiedonlähteitä ja kanavia. Sen jälkeen valitaan tiedonlähteistä lupaavimmat ja pyritään niiden avulla tyydyttämään tiedontarpeet.

Kuva 1: Tiedonhankinnan prosessi Haasion ym. (2019) mukaan

Tiedonhankinnan prosessi (kuva 1) liittyy aina johonkin toiseen toimintaan, kuten esimerkiksi opiskeluun, suunnitteluun, ongelmien ratkaisemiseen tai vapaa-ajan harrastukseen. Tiedonhankinta ei siis toimi tyhjiössä, vaan liittyy aina muuhun toimintaan.

Tiedonhankintaa kuvataan prosessimaiseksi toiminnaksi lähes kaikissa moderneissa tiedonhankintatutkimuksen malleissa. Tiedonhankinnan prosessista on kaksi käsitystä, joita ovat syklinen käsitys ja sekventiaalinen käsitys. Sekventiaaliset mallit etenevät suoraviivaisesti prosessin vaiheesta toiseen, kun taas syklisissä malleissa prosessi ei etene suoraviivaisesti vaiheesta toiseen, vaan jo läpikäytyihin vaiheisiin voidaan palata prosessin aikana uudestaan (Haasio, 2019, s.35-39).

Tiedonhankinta, tiedon hakeminen ja tiedon noutaminen ovat tiedonhankintatutkimuksessa osittain päällekkäisiä käsitteitä, joiden eroja on vaikea täsmällisesti määrittää. Tiedonhankinta on laajin käsite, ja tiedonhaku ja tiedon noutaminen sisältyvät siihen. Tiedon hakemisessa on kyse tietokonepohjaisten järjestelmien avulla tehtävästä tiedonhankinnasta. Tiedonhankinnassa voidaan hankkia tietoa myös fyysisiltä lähteiltä, kuten esimerkiksi henkilöiltä. (Haasio, 2019, s.48)

Tässä tutkielmassa keskitytään tiedonhankintaan laajassa merkityksessä. Tiedonhaulla tarkoitetaan taas sähköisistä järjestelmistä tehtävää tiedonhankintaa, joka on vain yksi osa tiedonhankintaa. Tiedonhankinnan käsite siis pitää sisällään sekä sähköisistä lähteistä, henkilöiltä ja metsäkäynneillä aistihavaintojen avulla tehtävää tiedonhankintaa.

2.2 Tiedonlähteet ja -kanavat

Tiedonlähteet ja -kanavat ovat keskeisiä käsitteitä tiedonhankintatutkimuksessa, koska ne selittävät mistä ja miten ihminen saa informaatiota. Tiedonlähde on keskeisen informaation sisältävä sijainti. Monesti kyseessä on dokumentti, kuten kirja tai artikkeli. Tiedonhankinnan kanavalla taas tarkoitetaan järjestelmällistä käytäntöä, jolla tiedonlähde saadaan käyttöön. (Haasio ym., 2019) Tiedonlähde on siis paikka, jossa informaatio sijaitsee, ja tiedon kanava on työkalu tai väylä, jonka avulla se saadaan käyttöön.

Tiedonhankinnassa keskeistä on dokumentoidut tiedonlähteet, jotka sisältävät esimerkiksi tekstiä, kuvaa ja ääntä. Tällaisista tiedonlähteistä puhutaan formaaleina tiedonlähteinä. Informaaleista tiedonlähteistä taas puhutaan kun tarkoitetaan tiedonlähteitä, jotka eivät välitä tietoa dokumenttien välityksellä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi henkilöt tai fyysiset tiedon lähteet. Tiedonhankintatutkimuksessa ollaan erityisen kiinnostuneita siitä, miten erilaisia tiedonhankinnan kanavia ja tiedon lähteitä valitaan ja käytetään erilaisissa ryhmissä ja yksilöinä. (Haasio, 2019, s.28-39)

Tässä tutkielmassa käsitellään sekä informaaleja, että formaaleja lähteitä. Tärkeimpiä metsänomistajan käyttämiä tiedonlähteitä ja -kanavia ovat digitaaliset palvelut, henkilöt ja metsäkäynnit. On hankala määritellä, missä tilanteissa esimerkiksi digitaalinen palvelu toimii tiedonlähteenä, ja missä tilanteissa se on enemmänkin tiedonkanava. Selvyden vuoksi tässä tutkielmassa käytetään molemmista yhteistä nimitystä tiedonlähteet.

2.3 Tiedonlähteen valinta

Tiedonlähteen valintaan vaikuttavat tekijät, ja valinnan strategiat on runsaasti informaatiotutkimuksessa tutkittu aihe. Tiedonlähteen valinta on keskeinen vaihe tiedonhankinnassa, koska se määrittää, mistä ja miten ihminen saa valitsemaansa tiedon.

Tiedonlähteen valinta ei ole kertaluontoinen päätös, vaan tiedonhankinta on polku- maista etenemistä useiden lähteiden kautta. Tiedonlähteen äärelle päätymistä on konseptualisoitu informaation polkujen ja informaatiohorisonttien avulla (Johnson ym., 2006). Informaatiopolku tarkoittaa reittiä tiedonlähteen ja tiedonetsijän välillä (Gomez Rodriguez ym., 2013) ja informaatiohorisontti tarkoittaa Sonnenwaldin ja Wildemuthin (2001) mukaan ihmisen tilanteesta ja yksilöllisistä ominaisuuksista riippuvaa ympäristöä, jossa tietoa hankitaan. Jokaisessa tiedonhankintatilanteessa on oma informaatiohorisonttinsa, jossa ihmisellä on saatavilla tietyt tiedonlähteet. Usein alussa tartutaan helposti saatavilla oleviin yleisen tason lähteisiin, ja myöhemmin prosessissa siirrytään käyttämään tarkempaa tietoa tarjoavaa tiedonlähdettä (Heinström, 2006, Kuhlthau ym., 2008).

Luottamus ei myöskään muodostu pelkästään yksilön arvioista, vaan siihen vaikuttavat sosiaaliset verkostot ja aiemmat kokemukset, mikä on erityisen merkityksellistä tilanteissa, joissa henkilökohtaiset suositukset tai tuttujen asiantuntijoiden mielipiteet ohjaavat päätöksentekoa. Esimerkiksi Chatmanin tutkimuksissa (1992, 1999 ja 2000) todettiin, että sosiaalisten verkostojen määrittämät rooli-odotukset ja normit ohjasivat vahvasti tiedonhankintaa ja tiedonlähteiden valintaa. Chatmanin tutkimuksissa erilaisien pienyhteisöjen sisällä elävien ihmisten tiedonhankintaa ohjasi kullekin yhteisölle ominaiset säännöt ja sosiaaliset suhteet.

Tiedonlähteen valintakriteerit ovat kontekstisidonnaisia. Freundin (2015) kontekstuaalinen lähdevalintamalli korostaa, että lähteen valinta riippuu paitsi tiedontarpeesta myös tehtävän luonteesta ja ympäristöstä, jossa tiedonhankinta tapahtuu. Savolaisen tutkimuksessa (2010) taas havaittiin 5 kriteeriä, joilla tiedonlähteitä valittiin. Niitä olivat tiedon saavutettavuus ja saatavuus, tiedon sisältö, tilanteenmukaiset tekijät, tiedonlähteiden ja -kanavien käytettävyys ja käyttäjän ominaisuudet. Seuraavassa alaluvussa käsittelem kognitiivista auktoriteettia, jota hyödynnän myös tulosten analysoimisessa.

2.4 Kognitiivinen auktoriteetti

Rieh (2002) on tutkinut kognitiivisen auktoriteetin ja tiedon laadun arviointia internetissä. Tässä tutkimuksessa tutkitaan kognitiivista auktoriteettia osana tiedonlähteen valintakriteereitä. Rieh (2002) on jäsenellyt kognitiivista auktoriteettia sen kautta, miten luotettavaksi ihminen kokee informaation.

Patrick Wilson (Wilson, 1983) on jäsenellyt tiedonlähteen valintaa kognitiivisen auktoriteetin kautta. Käsite kuvaa sitä, miksi jokin lähde koetaan riittävän hyväksi tai parhaaksi tiedonhankintatilanteessa. Kognitiivinen auktoriteetti tarkoittaa Wilsonin (1983) mukaan sitä, että ihminen arvioi tiedonlähteen olevan luotettava, tai ainakin tietävän itseään paremmin aiheesta. Tiedonlähteellä on siis kognitiivista auktoriteettia, kun sen antamalla tiedolla on painoarvoa. Kognitiivinen auktoriteetti riippuu myös tiedonhankin-

nan kontekstista ja etsittävästä tiedosta. Tietyllä tiedonlähteellä saattaa olla kognitiivista auktoriteettia liittyen vaikkapa ruuanlaittoon, mutta autonkorjaukseen liittyen sama lähde ei välttämättä ole tiedon hakijan mielestä niin luotettava.

Uskottavuus on keskeinen kognitiivista auktoriteettia rakentava tekijä. Wilsonin (1983) mukaan uskottavuus rakentuu ilmiössä kahdesta komponentista: kompetenssista (competence) ja luotettavuudesta (trustworthiness).

Wilson (1983) jaottelee tiedon myös ensimmäisen käden ja toisen käden tietoon. Kognitiivinen auktoriteetti on koettu tiedonlähteen ominaisuus, joka ei koske ensimmäisen käden tietoa. Jos siis tiedonhankkija omien aistihavaintojensa avulla hankkii ensimmäisen käden tietoa, ei voida arvioida kognitiivista auktoriteettia. Kognitiivista auktoriteettia ei voida arvioida esimerkiksi metsäkäyntien kohdalla, joita tässä tutkielmassa on tutkittu myös tiedonlähteenä.

2.5 Metsänomistajien tiedonlähteet

Metsänomistajien tiedonhakua ja -hankintaa on tutkittu aiemminkin, mutta ei tiedonhankintatutkimuksen alalla. Esimerkiksi Hänninen ym. (2020) kuvaavat tutkimuksessaan metsänomistajien tietolähteiden käyttöä ja tietojen hankintaa. Hännisen ym. (2020) mukaan metsävaratiedot ja metsäsuunnitelma ovat keskeisessä roolissa metsänomistajien tiedonhankinnassa. Seuraavaksi käydään läpi muutama metsänomistajien tiedonlähteitä käsittelevä tutkimus.

2.5.1 Metsänomistajien tiedonlähteet

Luonnonvarakeskuksen tutkimuksessa (Karppinen ym., 2020) jaoteltiin metsänomistajat viiteen eri tavoiteryhmään metsänomistajuuteen liittyvien tavoitteiden mukaan. Tavoiteryhmiä olivat monitavoitteiset, virkistyskäyttäjät, metsässä tekevät, turvaa ja tuloja korostavat sekä epätietoiset.

Myös metsänomistajia päätöksentekijöinä arvioitiin. Metsänomistajat jaoteltiin neljään eri päätöksentekoryhmään, joita olivat puntaroijat, itsenäiset, opin- ja tuenhaluiset ja ammattilaisiin luottavat. Metsänomistajien tapoja tehdä päätöksiä on siis tutkittu,

mutta erityisesti tiedonhankinnan ja tiedonlähteiden valinnan näkökulmasta tutkimusta tarvittaisiin lisää.

Metsänomistajille on tarjolla monenlaisia tiedonlähteitä. Metsänomistajien käyttämiä tiedonlähteitä ovat esimerkiksi metsävaratiedot ja metsäsuunnitelma, metsäasiantuntijan tuottama neuvonta ja metsäalan lehtien seuraaminen. Keväällä 2019 noin kaksi viidesosaa metsänomistajista oli ottanut käyttöönsä sähköiset metsävaratiedot metsätiloillaan. 63 prosenttia omistajista oli taas hankkinut ammattilaisen teettämän metsäsuunnitelman. (Karppinen ym. 2020)

Vuosina 2016-2019 metsänomistajat olivat yhteydessä metsäammattilaisiin useista eri aiheista. Noin 69 prosenttia omistajista oli yhteydessä ammattilaiseen puukauppaan liittyen, ja 49 prosenttia oli yhteydessä liittyen taimikonhoitoon ja nuoren metsän kunnostukseen. Muita syitä ottaa yhteyttä ammattilaiseen oli metsänuudistaminen, valtion tuet (Kemera), hakkuutavan valinta, metsäsuunnitelma, metsätien tai -ojien kunnostus, arvokkaan luontokohteen käsittely tai korjaus, metsäalueen suojeleminen (METSU-ohjelma), vähintään puolen päivän metsäkurssi ja metsäretkeily, luento- tai esitelmätilaisuus. Yhteydenoton aloitteellisuuteen liittyen myös 60 prosentilla vastaajista metsäammattilainen oli ottanut yhteyttä. Myös metsäalan lehdet kiinnostivat metsänomistajia. Vähintään yksi ilmaislehti tuli 73 prosentille metsänomistajista, ja 45 prosentille tuli vähintään yksi maksullinen metsäalan lehti. (Karppinen ym., 2020)

Metsänomistajilla on siis käytössään monia eri tiedonlähteitä. Metsänomistajien tiedonhankintaa tutkivassa tutkimuksessa on käsitelty pääasiassa sähköisten palveluiden ja asiantuntijalähteiden käyttöä. Tässä tutkielmassa tuodaan metsänomistajien tutkimukseen uutta näkökulmaa liittyen tiedonlähteisiin ja niiden valintaan. Tutkimuksessa tutkitaan mitkä ovat metsänomistajien tärkeimmät tiedonlähteet, ja mitä valintakriteereitä niihin liittyy.

2.5.2 Digitaalisten palvelujen käyttö

Hännisen ym. (2020) tutkimuksessa on myös tutkittu metsänomistajien eri digitaalisten palvelujen tuntemista ja käyttöä, joihin viitataan tässä tutkimuksessa metsätietopalveluina. Tutkimuksessa löydettiin yhteensä 14 digitaalista palvelua, joista käytetyin oli veroilmoituksen tekemiseen käytettävä Metsäveroilmoitus (59% käyttänyt). Seuraavaksi käytetyimpiä palveluita olivat Metsään.fi (47%), Metsävuokrat (33%), ja Metsänhoitoyhdistyksen Metsäselain (19%). Osittain tiedot ovat vanhentuneita, koska digitaaliset palvelut ovat kehittyneet vuoden 2020 jälkeen. Esimerkiksi tutkimuksessa mainitut MetsäSoppi ja Minun Metsäni ovat UPM:n palveluita, jotka ovat sittemmin yhdistyneet UPM Metsä -nimiseksi palveluksi.

Tutkimuksessa (Hänninen, 2020) luokiteltiin digitaalisia metsänomistajien palveluja niiden käyttötarkoituksen mukaan. Yleispalveluiksi määriteltiin metsäveroilmoitus, vakuutusyhtiöiden palvelut ja kiinteistövähdännän palvelut. Neuvontapalveluihin luettiin tutkimuksessa Metsänhoitoyhdistyksen SilvaNetti ja Metsäselain, sekä Metsään.fi. Nykyisin SilvaNetin ja Metsäselaimen palvelut löytyvät Metsänhoitoyhdistyksen OmaMetsästä. Lisäksi metsäyhtiöiden palvelut luokiteltiin ryhmään yhtiöiden palvelut. Metsäyhtiöiden palveluita ovat esimerkiksi UPM Metsä, eMetsä ja Metsäverkko. Tässä tutkimuksessa otetaan huomioon digitaalisten palveluiden käyttö tiedonlähteenä. Kohderyhmä on pyritty valitsemaan niin, että metsäyhtiöiden palveluista haastateltavat käyttäisivät yhtiöiden palveluista Metsä Groupin Metsäverkkoa.

Digitaalisten palveluiden käytön lisäksi on tutkittu metsävaratietojen hyödyllisyyttä metsänhoidossa. Kangaksen ym. tutkimuksessa (2019) on tutkittu tapoja, joilla metsävaratiedot ovat hyödyllisiä metsänomistajille. Hyötyjä löydettiin ainakin oman toiminnan suunnittelussa, kuten toimenpiteiden ajoituksen ja puunkorjuun suunnittelussa. Lisäksi hyötyjä on löydetty transaktioissa, kuten puukaupassa ja erilaisten tukien hakemisessa. Puukaupasta puhuttaessa huomautetaan, että metsävaratieto ei ole yhtä luotettavaa, kuin perinteinen metsäkäynnin avulla tuotettu tieto.

Metsänomistajien tiedonhankintaa on siis tutkittu jonkun verran. Näkökulma on liittynyt lähinnä metsänomistajien palvelutarpeisiin, ja metsävaratietojen hyödyllisyyteen. Tämä tutkimus tuo uutta näkökulmaa metsänomistajien tiedonhankinnan tutkimukseen, lähestyen tiedonhankintaa tiedonlähteiden kautta ja huomioiden digitaalisten palvelujen, kuten Metsäverkon, sekä muiden tiedonlähteiden merkityksen puukaupan alkuvaiheessa. Tutkimuksessa pyritään selvittämään, mitä ovat metsänomistajien tärkeimmät puukaupan alkuvaiheen tiedonlähteet, ja millä perusteella tiedonlähteet valitaan.

3 TUTKIMUSASETELMA

Tässä luvussa kuvataan tutkimuskysymykset, ja tutkimusmenetelmät, joiden avulla kunkin kysymykseen pyrittiin vastaamaan. Luvussa 3.1 kerrotaan tutkimusongelman asettelusta, ja esitellään tutkimuskysymykset. Luvussa 3.2 käydään läpi tutkimusmenetelmä, aineistonkeruumenetelmä ja aineiston analyysimenetelmä. Lisäksi kerrotaan kohderyhmästä, ja minkälaisia metsänomistajia tutkimukseen lopulta osallistui. Luvussa 4.3 käsitellään aineistonkeruumenetelmää, ja siirrytään sitten käsittelemään luvussa 4.4 aineiston analyysimenetelmiä.

3.1 Tutkimusongelma

Tässä tutkielmassa tutkimusongelma on se, mitä tiedonlähteitä metsänomistajat käyttävät puukaupan alkuvaiheessa, ja mitkä valintakriteerit vaikuttavat niiden valintaan. Tutkimuskysymyksiä ovat:

1. Mitä ovat metsänomistajien tärkeimmät tiedonlähteet puukaupan alkuvaiheessa?
2. Mitkä olivat tärkeimmät kriteerit tiedonlähteiden valinnassa?

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen avulla pyrittiin siis selvittämään tärkeimmät metsänomistajien käyttämät tiedonlähteet. Metsänomistajien käyttäminä tiedonlähteinä otettiin huomioon informaalit ja formaalit tiedonlähteet, sekä ensimmäisen ja toisen käden tiedonlähteet. Toisen tutkimuskysymyksen avulla pyrittiin selvittämään, mitkä valintakriteerit vaikuttivat edellä mainittujen tiedonlähteiden valintaan.

3.2 Tutkimusmenetelmä

Laadullinen menetelmä sopii todellisen elämän ilmiöiden tarkasteluun, ja siihen sisältyy usein ajatus, että todellisuus on moninainen (Hirsjärvi ym., 2010, s.160). Valitsinkin tutkimusmenetelmäksi laadullisen lähestymistavan, jossa pyritään monipuolisesti selvittämään metsänomistajien käytettyjä tiedonlähteitä, ja niiden valintakriteereitä. Hirsjärven ym. (2010) mukaan laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään ennemmin löytämään tai paljastamaan tosiasioita, kuin vahvistamaan jo valmiiksi olemassa olevia

väittämiä. Lähtökohtana tutkimusmenetelmässäni on yhdistelmä aineistolähtöisyyttä ja teoriapohjaisuutta. Aiemman tutkimuksen perusteella on hahmoteltu, mitä mahdolliset valintakriteerit voisivat olla. Lopulliset pääluokat tärkeimmiksi valintaperusteiksi on kuitenkin muodostettu aineistolähtöisesti. Valitsin tutkimusmenetelmäksi teemahaastattelun, joka sopii hyvin kyseiseen lähestymistapaan. Hirsjärven ym. (2010, s.200) mukaan haastattelu sopii hyvin vähän kartoitetun, ennalta tuntemattoman alueen tutkimiseen. Koska tiedonhankintatutkimusta metsänomistajista on tehty vain vähän, sopii teemahaastattelu erinomaisesti tutkimusmenetelmäksi tähän tutkimukseen. Seuraavaksi luvussa 3.2.1 käydään läpi tarkemmin teemahaastattelua. Luku 3.2.2 käsittelee osallistujien valintaa, luvussa 3.2.3 käsitellään aineistonkeruuta ja luvussa 3.2.4 käydään läpi aineiston analyysimenetelmä ja sen vaiheet.

3.2.1 Teemahaastattelu

Valitsin tutkimusmenetelmäksi puolistrukturoidun teemahaastattelun. Hirsjärven ja Hurmeen (2008) mukaan teemahaastattelussa on keskeisintä se, että teemahaastattelu etenee tiettyjen ennalta määrättyjen teemojen mukaan. Puolistrukturoitu haastattelu mahdollistaa myös tarkentavien lisäkysymysten esittämisen, ja antaa haastateltavalle mahdollisuuden kertoa vapaammin teemoihin liittyvistä kokemuksista, ajatuksista ja tunteista. Puolistrukturoitu teemahaastattelu sopii siis hyvin aineistolähtöiseen lähestymistapaan.

Haastatteluja on jaoteltu perinteisesti strukturoituun, strukturoimattomaan ja puolistrukturoituun. Strukturoimattomassa haastattelussa rakenne on hyvin joustava, ja seuraavan kysymyksen asettelu perustuu edellisen kysymyksen vastaukseen. Strukturoimattomassa haastattelussa haastattelijan tehtävä on syventää lisäkysymysten avulla saatuja vastauksia ja siten rakentaa haastattelun jatkoa. Strukturoitu haastattelu taas on joustamaton siinä mielessä, että kaikilta haastateltavilta kysytään rutiininomaisesti samat kysymykset. Strukturoidussa haastattelussa ei kysytä yleensä tarkentavia lisäkysymyksiä. Teemahaastattelu sijoittuu strukturoimattoman ja strukturoidun haastattelun väliin. Teemahaastattelu on siis laadultaan puolistruktu-

roitu. Siinä teemat ovat kaikille haastateltaville samat, mutta kysymysten muoto ja järjestys saattaa muuttua. Teemahaastattelu on siis lähempänä strukturoimatonta kuin strukturoitua haastattelua. (Hirsjärvi & Hurme, 2008)

Puolistrukturoitu menetelmä sopii hyvin tähän tutkielmaan, koska haastattelua valmistellessa oli vaikea ennustaa, mitkä kysymykset toisivat hyödyllisiä vastauksia tutkimuskysymysten kannalta. Puolistrukturoitu menetelmä antaa mahdollisuuden syventyä teemoihin joustavasti, ja antaa myös haastateltavan kertoa hänelle tärkeistä asioista. Myös Hirsjärven ym. (2010, s. 201) mukaan haastattelun etuna on se, että siinä voidaan säädellä aineistonkeruuta joustavasti tilanteen mukaan.

Tutkielmassa muodostettiin haastattelurunko (liite 1), jossa käytiin läpi neljä osiota. Ensimmäin kysyttiin haastateltavilta taustatietokysymyksiä, sitten kysyttiin käynnissä olevasta puukaupasta yleisellä tasolla, seuraavaksi edettiin tiedonhankintaan ja tarkemmin tehtävän suunnittelua koskeviin kysymyksiin. Lopuksi haastateltiin metsänomistajia koskien tietoyksiköiden valintaa.

Haastattelun teemat perustuivat Järvelinin ym. (2015) tehtäväperustaisen informaatiovuorovaikutuksen malliin. Mallissa on käyty läpi erilaisia tehtäväperustaiseen tiedonhankintaan vaikuttavia tekijöitä ja lopputuloksia. Haastatteluissa käytiin läpi monipuolisesti erilaisia tiedonhankintatilanteita, ja tiedonlähteet ja niiden valinta nousi tärkeäksi näkökulmaksi haastattelujen aikana.

3.2.2 Osallistujien valinta

Tutkimuksessa kohderyhmänä ovat suomalaiset metsänomistajat, jotka tekevät puukauppaa. Kohderyhmä rajattiin niin, että puukauppa oli joko käynnissä, tai se oli toteutettu viimeisen vuoden aikana. Puukaupan alkuvaihe oli siis käyty läpi jokaisen metsänomistajan kohdalla. Kriteerinä oli, että metsänhakkuusopimus oli tehty, mutta itse hakkuuta ei välttämättä ollut vielä tehty. Haastateltavien metsänomistajien tuli olla tekevässä ensimmäistä kertaa Metsä Groupille kauppaa, olla alle 40-vuotiaita, omistaa yli 30 hehtaaria metsää, omistaa metsänsä itse eli ei osana metsäyhtymää, on kirjautunut

ainakin kerran Metsä Groupin metsätietopalvelu Metsäverkkoon, toteuttaa kaupan pysytkäppana ja tekee kaupan itse eikä esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksen avulla. Haastateltavat olivat tehneet puukaupan viimeisen vuoden aikana, ja metsänhakkuusopimuksen tuli olla tehtynä. Haastateltavat löydettiin Metsä Groupin kanssa yhteistyössä. Kaikki haastateltavat olivat tehneet Metsä Groupille viime aikoina puukauppaa, ja yritykseltä saatiin lista, josta alettiin kontaktoimaan mahdollisia haastateltavia satunnaisessa järjestyksessä. Haastateltavan suostuessa haastatteluun, sovittiin haastattelu-aika ja toimitettiin tietosuojaseloste haastateltavalle.

Lopulta tutkimukseen osallistuvista haastateltavista kaikki olivat hankkineet metsänsä lähisukulaiselta joko lahjana, perintönä tai kauppana. Alun perin tutkimuksen tavoitteena ei ollut tavoitella ainoastaan tällaisia metsänomistajia. Metsän hankkimistapa saattaa vääristää tutkimuksen tuloksia. Lisäksi haastateltavat pyrittiin edellä mainittujen kriteerien avulla valitsemaan siten, että he olisivat ainakin vähän käyttäneet metsätietopalvelua tiedonlähteenä. Tämä saattaa vahvistaa myös metsätietopalvelun roolia tuloksissa, vaikka lopulta metsätietopalvelun käyttö vaihtelikin haastateltavien joukossa.

3.2.3 Tutkimusaineisto ja aineistonkeruu

Aineistonkeruussa tehtiin 10 haastattelua, jotka kestivät noin 30-60 minuuttia. Lyhyin haastattelu oli 27 minuuttia, ja pisin 58 minuuttia. Haastateltavat löydettiin Metsä Groupin kanssa yhteistyössä. Haastateltavien sähköpostit ja puhelinnumerot saatiin Metsä Groupilta yhteydenottoa varten. Ensin lähetettiin kaikille mahdollisille haastateltaville sähköpostitiedote, jossa kerrottiin tutkimuksen tavoite, pyydettiin vastaamaan sähköpostiin. Sitten soitettiin satunnaisessa järjestyksessä ja kysyttiin halukkuutta haastatteluun osallistumiseen. Metsänomistajien joukosta löydettiin 10 haastateltavaa, jonka jälkeen yhteydenotot lopetettiin. Määrän arvioitiin riittävän Pro Gradu -työn kokoisen tutkimuksen tekemiseen.

Haastattelut tehtiin puhelimitse, ja ne äänitettiin mikrofonin ja äänitysohjelman avulla. Äänitykset tallennettiin yliopiston pilvipalveluun ja litteroitiin Microsoft Wordin automaattisen litteroinnin avulla. Litteroinnit tarkistettiin ja korjattiin käsin. Haastattelua

varten oltiin tehty haastattelurunko. Siihen oli käytetty pohjana Järvelinin ym. (2015) tehtäväperustaisen informaatiovuorovaikutuksen mallia. Lopulta haastatteluissa ei kuitenkaan noussut riittävästi esille erilaisia mallissa esiintyviä ulottuvuuksia, jotta sitä oltaisiin voitu käyttää analyysissä. Sen sijaan arvioitiin, että metsänomistajat kertoivat käyttämistään tiedonlähteistä ja tiedonlähteen valinnasta riittävästi, jotta tutkimus voitiin tehdä tästä näkökulmasta. Päädyttiin siis analysoimaan aineistoa sen kautta, mitä tiedonlähteitä metsänomistajat käyttivät, ja miksi he valitsivat käyttämänsä tiedonlähteet.

3.2.4 Aineiston analyysi

Aineiston analyysimenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Analyysiä lähestyttiin vaiheittain. Hirsjärven ja Hurmeen (2008) mukaan aineiston analyysissä on monia vaiheita. Se sisältää aineiston kuvailua, luokittelua, ja erittelyä. Aineiston analyysiä sisältää myös synteessin tekemistä, jossa pyritään luomaan kokonaiskuvaa ja esittämään aineisto uudessa perspektiivissä.

Aineiston analyysissä lähdettiin liikkeelle kokonaiskuvan saamisesta, ja aineistoon tutustumisesta. Aineisto luettiin läpi useaan kertaan. Sitten kuvailtiin ja luokiteltiin aineistoa teemojen mukaan. Lopuksi aineistosta yhdisteltiin kokonaisuuksia, joista muodostuivat tutkimuksen tulokset.

Keskeinen vaihe aineiston analyysissä on syvällinen tutustuminen siihen (Hirsjärvi ja Hurme, 2008). Ensimmäisenä aineisto luettiin läpi useita kertoja. Seuraavaksi aineistoa tarkasteltiin sen mukaan, mistä tiedonlähteestä haastateltavat kulloinkin puhuivat, ja kuvailivatko he tiedonlähdeä vai sen käyttötilannetta. Aineistosta etsittiin kaikki mainitut tiedonlähteet. Jokaiselle löydetylle tiedonlähteelle myös määriteltiin ulottuvuudet "konteksti" ja "kuvailu". Ulottuvuudet kuvasivat sitä, kertooko haastateltava enemmän tiedonhankintatilanteesta ja sen kontekstista, vai kuvaileeko itse tiedonlähdeä. Tällaista lähestymistapaa kutsutaan teemoitteluksi.

Teemoittelun avulla saatiin hyvä perusta ensimmäiseen tutkimuskysymykseen vastaamiselle. Sen avulla saatiin selville, mitä tiedon lähteitä metsänomistajat käyttivät, ja minikälaisia olivat niiden käyttötilanteet puukaupan alun prosessia. Kaiken kaikkiaan tärkeimmiksi tiedonlähteiksi analyysin avulla määriteltiin isä, tai muu lähisukulainen, metsäasiantuntija, alalla työskentelevä tuttu, metsätietopalvelu ja metsäkäynti.

Toiseen tutkimuskysymykseen vastaamiseksi tehtiin aiemmin teemoitellun aineiston pohjalta uusi luokittelu. Tiedonlähteen käyttötilanteita luokiteltiin sen mukaan, mitä olivat tiedonlähteen valintakriteerit. Tutkimuskirjallisuuden perusteella ja aineistolähtöisesti tulkitsemalla muodostettiin neljä pääluokkaa, josta muodostuivat lopulta tulokset:

1. helppous ja vaivattomuus
2. tuttuus ja aiemmat kokemukset
3. kognitiivinen auktoriteetti
4. tehtävän tai ympäristön vaatimukset

Luokat kuvasivat syitä valita tiedonlähde erilaisissa puukaupan alkuvaiheen tiedonhankintatilanteissa. Luokittelu ei aina ollut yksinkertaista, koska aineisto vaati tulkintaa tiedonlähteen valinnan syiden löytämiseksi. Hirsjärven ym. (2010, s.203) mukaan haastattelussa onkin ratkaisevaa, miten haastateltava osaa ottaa huomioon erilaiset kulttuuriset merkitykset ja merkitysmaailmat vastauksia tulkitessaan. Haastatteluissa käytiin läpi monesta näkökulmasta puukaupan etenemistä, ja siihen liittyviä tavoitteita ja tiedonhankintaa. Näin yritettiin selvittää hieman laajemmin tiedonlähteen valinnassa vaikuttavaa kontekstia. Myös tutkimuskirjallisuuden lukeminen tiedonlähteen valintakriteereistä ohjasi tulkintojen tekemistä. Luokittelua tehdessä pyrittiin kiinnittämään huomiota aiemmassa tutkimuksessa esiin nousseihin teemoihin, mutta toisaalta myös tarkailemaan, nouseeko aineistosta syitä tiedonlähteen valintaan, joita aiemmassa tutkimuksessa ei oltu huomioitu. Osa haastateltavista sanoi hyvinkin suoraan, mikä oli syynä tiedonlähteen valintaan, joskus taas vastauksia piti pohtia ja tulkita enemmän ottaen huomioon laajasti tiedonlähteen valintaan vaikuttavia kontekstuaalisia tekijöitä.

4 METSÄNOMISTAJIEN TIEDONLÄHTEET JA NIIDEN VALINTA

Tässä pääluvussa käydään läpi tutkimuksen tulokset. Metsänomistajat käyttivät useita eri tietolähteitä osana puukaupan alkuvaiheen tiedonhankintaa. Haastatteluissa löydettiin kolme tiedonlähteiden ryhmää, jotka nousivat esille tärkeimpinä tiedonlähteinä. Niitä olivat henkilöt, metsätietopalvelu ja metsäkäynnit. Kaikilla tiedonlähteillä oli omat roolinsa puukaupan alkuvaiheen tiedonhankinnassa. Yleisimmät henkilötietolähteet olivat isä tai muu lähisukulainen, alalla työskentelevät tutut ja metsäyrityksen metsäasiantuntija. Yleisimpiä syitä valita tietty henkilö tiedonlähteeksi olivat helppous, tuttuus ja kognitiivinen auktoriteetti. Lisäksi tutkimuksessa nousi esille erityisesti metsätietopalvelun käyttö yleiskuvan saamisessa ja metsäkäyntien merkitys tarkentavan tiedon lähteenä. Seuraavaksi siirrytään käsittelemään, mitä tiedonlähteitä käytettiin ja mistä syistä. Luvussa 4.1. käsitellään mitä olivat metsänomistajien tärkeimmät tiedonlähteet. Luvussa 4.2 käydään läpi tiedonlähteiden valintakriteerien pääryhmät.

4.1 Tiedonlähteet

Ensin tutkimuksessa selvitettiin, mitä tiedonlähteitä metsänomistajat käyttivät puukaupan alkuvaiheen tiedonhankinnassa. Tässä nousivat esille henkilöt, metsätietopalvelu ja metsäkäynnit. Haastatteluissa nousi esille myös muita tiedonlähteitä, joita olivat metsäalan lehdet, keskustelupalstat, metsäyhtiön webinaarit, uutiset ja yleisesti internet. Ne rajattiin kuitenkin tarkastelusta pois, koska ne liittyivät pidemmän aikavälin tiedonhankintaan, eivätkä tulleet erityisen vahvasti esille puukaupan alkuvaiheesta puhuttaessa. Alaluvussa 4.1.1 käydään läpi mitä henkilötiedonlähteitä metsänomistajat käyttivät. Alaluvussa 4.1.2 käsitellään metsätietopalvelun käyttöä tiedonlähteenä ja alaluvussa 4.1.3 kerrotaan metsäkäynnin käytöstä tiedonlähteenä.

4.1.1 Henkilöt

Henkilötiedonlähteissä tärkeimmiksi ja yleisimmiksi nousivat lähisukulaiset, usein isä, ostajana toimivan yrityksen metsäasiantuntija ja joku alalla toimiva tuttava. Taulukossa

Taulukossa 1 näkyy metsänomistajien tärkeimmät henkilötiedonlähteet puukaupan alkuvaiheen prosessissa jaoteltuna haastateltavien mukaan.

Taulukko 1: Metsänomistajien mainitsemat henkilötiedonlähteet

Tiedonlähde	Maininnat
Metsäasiantuntija	8
Lähisukulainen	7
Alalla työskentelevä tuttu	5

Seitsemällä haastateltavalla kymmenestä lähisukulainen toimi tiedonlähteenä puukaupan alkuvaiheessa. Kahdeksalla kymmenestä haastateltavasta metsäasiantuntija toimi tiedonlähteenä puukaupan alkuvaiheen aikana.

Lisäksi viidellä haastateltavalla nousi esille selkeä kolmas ryhmä, joka oli metsänomistajien alalla työskennelleet tai työskentelevät tutut. Usein metsänomistajalla oli joku tuttu, joka työskenteli tai oli työskennellyt metsäalalla joko asiantuntijana tai muissa tehtävissä. Tuttuja käytettiin myös tiedonlähteenä, jolta saattoi kysyä mielipidettä esimerkiksi hakkuun toteuttamistapaan tai muihin puukaupan alkuvaiheessa mietittyihin asioihin.

Henkilötietolähteet olivat lähteitä, joilta hankittiin tietoa tarvittaessa, kun prosessin aikana tuli uusia asioita vastaan tai metsänomistajalle muuten heräsi kysymyksiä metsänhoitoon liittyen. Henkilöiden käyttö tiedonlähteinä ei siis ollut sidottu mihinkään tiettyyn vaiheeseen puukaupan alussa. Metsäasiantuntijan, lähisukulaisen ja alalla työskentelevän tutun rooli erosi toisistaan hieman tiedon lähteenä.

Metsäasiantuntija tiedonlähteenä

Tärkeimmät roolit metsäasiantuntijalla oli metsänhoidollisten toimien ehdottaminen ja puukauppaprosessissa opastaminen. Puukauppaprosessin etenemiseen liittyen metsäasiantuntija oli tärkein tiedonlähde. Esimerkiksi haastateltava 9 kuvasi metsänomistajan neuvoneen prosessissa eteenpäin:

"Ikinä en ole mitään puukauppaa tehnyt, mutta oli kyllä sillain tuota meidän asiantuntija hyvin hyvin kärsivällisesti selitti kaiken ihan niin että tämänöinen kokematonkin ymmärtää, että mitä mitä ollaan tekemässä ja mitä pitää tehdä." -H9

Metsäasiantuntijalta sai tietoa myös mahdollisista toimenpiteistä ja vaihtoehtoista. Usein metsäasiantuntija saattoi suoraan ehdottaa tiettyjä toimenpiteitä, tai metsänomistaja kysyi mahdollisuuksia metsäasiantuntijalta. Esimerkiksi haastateltava 5 oli jo alustavasti päättänyt tehdä päätehakkuun, mutta halusi vielä varmistaa metsäasiantuntijalta harvennushakkuun mahdollisuutta:

"Joo, kyllä se oli aika selvää siinä mielessä, että metsäasiantuntijalta kysyi... Kysyin puhelimesta, että olisiko siinä ollut vielä mahdollista esimerkiksi yläharvennus, mutta tuota siihen tultiin sitten yhteispäätökseen, että on jo niin vanha että ei, ei kannata ruveta tuota ennen sitä sitä tekemään, että kyllä se kaikki saa lähtee siitä." -H5

Taulukko 2: Metsäasiantuntija tiedonlähteenä

Metsäasiantuntijan rooli	Maininnat
Merkittävä tiedonlähde	7
Osittain merkittävä tiedonlähde	1
Ei merkittävä tiedonlähde	2

Usein metsäasiantuntijalta tuli myös ehdotuksia toimenpiteistä, ja joskus niitä jopa toivottiin. Esimerkiksi haastateltava 4 olisi toivonut metsäasiantuntijan kärkkäämmiin ehdottavan toimenpiteitä sen sijaan, että kysyy metsänomistajan mielipidettä:

"Sanotaanko, että ostaja olisi voinut olla vähän niin kun... Kärkkäämpikin niin kun niissä ehdotuksissaan, että huomasi että hän niin kun vähän multa kysyi mielipidettä ja minun mielestä niin kun itse kun on ihan ummikko niin mieluummin olisin luottanut suoraan jo siihen hänen mielipiteeseensä" -H4

Metsäasiantuntijoilta kysyttiin ja heidän kanssaan pohdittiin myös hakkuun yksityiskoh-
tia, kuten ajouria ja puun kasaamispaikkoja.

Taulukosta 2 nähdään, että useimmilla haastateltavista metsäasiantuntija oli merkittävä tai osittain merkittävä tiedonlähde. Haastatteluissa metsänomistajat totesivat metsäasiantuntijan toimivan tiedonlähteenä erilaisissa tilanteissa. Haastateltavilla 3 ja 7 ei tullut esille haastatteluissa, että metsäasiantuntijaa olisi käytetty tiedonlähteenä.

Lähisukulainen tiedonlähteenä

Lähisukulaisilta tehtiin tiedonhankintaa eri vaiheissa puukaupan alkuvaihetta ja monipuolisesti erilaisista asioista. Usein lähisukulaiselta kysyttiin apua toimenpiteiden päättämiseen, esimerkiksi mitä kuvioita tulisi hakata ja mikä olisi sopiva hakkuutapa. Lähisukulaiselta kysyttiin myös esimerkiksi aiemmin tapahtuneista metsänhoidon toimenpiteistä.

Jo ennen puukauppaa moni metsänomistaja oli opetellut metsänhoitoa lähisukulaisen kanssa. Lähisukulaisen rooli olikin ollut aiemmin opettaa metsänhoitoa, ja lähisukulaista käytettiin myös puukaupan alkuvaiheessa tiedonlähteenä. Taulukossa 3 näkyy, että metsänomistajista tekivät tiedonhankintaa lähisukulaiselta puukaupan alkuvaiheessa. Tässä tutkimuksessa keskitytään erityisesti puukaupan alkuvaiheessa tapahtuneeseen tiedonhankintaan, vaikka aiemmin tapahtunut tiedonhankintakin voi olla merkittävää esimerkiksi tiedonlähteen valinnassa.

Taulukossa 3 näkyy, että lähisukulainen oli tärkeä tiedonlähde puukaupan alkuvaiheessa. Osalla haastateltavista lähisukulaisen rooli oli osittain merkittävä tiedonlähteenä. Kolmella haastateltavalla lähisukulaisella ei ollut mitään roolia tiedonlähteenä.

Taulukko 3: Lähisukulainen tiedonlähteenä

Lähisukulaisen rooli	Maininnat
Merkittävä tiedonlähde	4
Osittain merkittävä tiedonlähde	3
Ei merkittävä tiedonlähde	3

Usein metsänomistajat kuvailivat tiedonhankintaa lähisukulaiselta sen enempää määrittelemättä, mitä tarkkaan ottaen kysyivät lähisukulaiselta. Esimerkiksi haastateltava 8 kuvasi tiedonhankintaa puukaupan alkuvaiheessa kertomalla, että isän kanssa “tuumailtiin” ja “käytiin katsomassa metsät”:

"No tietysti niin tosiaan puunostaja otti yhteyttä ja sitten sitten siinä vähän niiden isän kanssa, kun hän on niitä pitkään hoitanut niin tuumailtiin sitä ja käytiin katsomassa metsät ja sitten käytiin tän puunostajan kanssa kiertämässä ne vähän läpi ja suunnittelemassa miten tehdään ja sitten kysyy vielä muilta tarjoukset." -H8

Usein haastateltavat kuvasivat, että lähisukulainen oli tärkein tiedonlähde metsänhoidossa yleensä, mutta myös puukaupan alkuvaiheessa. Haastateltava 6 esimerkiksi kuvasi, että ongelmatilanteen sattuessa yleensä heti ensimmäisenä kysyy isältään, ja yleensä ei tarvitse sen enempää hakea tietoa:

"No kyllähän mä ensimmäisenä kysyn isältä, että mikä se nyt olisi? Olisi tota noin eikä ole kyllä sellaista ongelmaa ole sitten tullut, että olisi tarvinnut siitä eteenpäin keneltäkään kysyäkään, että kyllä ne on sitten aina. Yhdessä ratkottu jos on jotain ollut..." -H6

Silloin kun haastatteluissa tuli esille mitä tietoa metsänomistaja on yrittänyt hankkia lähisukulaiselta, usein tilanteet liittyivät metsänhoidolliseen päätöksentekoon, kuten esimerkiksi hakkuiden ajoitukseen, ja hakkuulajiin. Esimerkiksi haastateltava 2 oli pohtinut siemenpuuhakkuun tekemistä, joka oli hänelle ennalta vieras hakkuutapa:

"...sit mä aina oon myös kysellyt vaan mun isältä että että mikä juttu ja miten tää niinku että onko tää niinku sun mielestä hyvä ajatus että vaikka joku niinku hakkuutapa että toikin nyttien ehdotus tuli että toteutetaan se avohakkuu niinku tavallaan siemenpuuhakkuuna..." -H2

Haastateltava 2 kuvasi myös muissa tilanteissa, että isä osaa muistin perusteella kertoa mitä toimenpiteitä tilalla on tehty, ja milloin.

Alalla työskentelevät tutut

Yleensä alalla työskenteleviltä tutuilta tehtiin tiedonhankintaa samoista asioista kuin metsäasiantuntijalta tai lähisukulaiselta. Niitä olivat siis esimerkiksi puukaupan eteneminen, hakkuun ajoituksen ja hakkuutavan valinta, ja hakkuun yksityiskohdat. Yleensä alalla työskentelevä tuttu oli tiedonlähde, joka tarjosi yhden mielipiteen lisää muiden henkilöiden rinnalle.

Metsänomistajien tuttuja, jotka toimivat tiedon lähteinä oli eri ammateissa toimiva joukko. Alalla työskenteleviä tuttuja työskenteli maa- ja metsätalousyrittäjinä, metsäalan asiantuntijoina, ja metsäalalla muissa tehtävissä. Neljällä kymmenestä alalla työskentelevät tutut nousivat tärkeimpien tiedon lähteiden joukkoon.

Merkittäväksi tiedonlähteeksi luokiteltiin ne alalla työskentelevät tutut, joilla oli selvästi ollut rooli tiedonlähteenä puukaupan alkuvaiheessa. Esimerkiksi H6:n alalla työskentelevä tuttu oli keskeisessä roolissa tiedonlähteenä, koska teki metsänomistajan toimeksiannosta metsäkäynnin, jossa selvitti mahdollisuuksia hakkuiden toteuttamiseen eri kuvioilla.

H4 taas kuvaili, että kyseli monesta asiasta alalla asiantuntijana työskentelevältä kaveriltaan. Myös H7 oli varmistanut monta kertaa puukaupan alkuvaiheessa alalla työskenteleviltä tutuiltaan hakkuisiin ja esiraivauksiin liittyviä seikkoja.

Osittain merkittäväksi kuvailtiin alalla työskentelevät tutut, joilta oli saatettu kysyä yksittäisiä asioita prosessin aikana, mutta eivät olleet usein käytetty tiedonlähde. Esimerkiksi yhdessä haastattelussa mainittiin haastattelun aikana kaksi kertaa, että alalla työskentelevältä tutulta oli kysytty puukauppaan liittyvää asiaa. Eräs toinen haastateltava mainitsi kerran haastattelun aikana, että on muiden metsänomistajien kanssa puhellut puukaupan alkuvaiheesta, mutta ei erityisesti maininnut alalla työskenteleviä tuttuja, kun puhuttiin puukaupan alkuvaiheen tiedonhankinnasta. Viisi kymmenestä metsänomistajasta ei käyttänyt alalla työskenteleviä tuttuja tiedonlähteenä puukaupan alkuvaiheessa.

Taulukko 4: Alalla työskentelevät tutut tiedonlähteenä

Alalla työskentelevän tutun rooli	Maininnat
Merkittävä tiedonlähde	3
Osittain merkittävä tiedonlähde	2
Ei merkittävä tiedonlähde	5

Usein alalla työskentelevä tuttu oli mukana puukaupan prosessissa arvioimassa muita tiedonlähteitä, ja tukemassa päätöksenteossa. Esimerkiksi haastateltava 3 kuvaili, että tuttujen maanviljelijöiden kokemukset vaikuttivat metsäasiantuntijan valintaan:

"Jaa en mä tiedä siis se oli ihan se, mutta sehän on siis mulla on tuttuja viljelijöitä, ketkä on tuon metsäasiantuntijan kanssa tehnyt puukauppaa Metsä Groupilla. Ja no, se on toiminut ihan hyvin kun mä olen sivusta seurannut ja mä olen ollut niinkuin tavallaan... Tämä Groupin ostomies kenen kanssa mä tein niinkuin kaupat... niin se on sen luonteinen, että sen kanssa

on helppo asioista sopia sitten kun se sattuu vastaa puhelimeen vaan ensin." -H3

Henkilölähteiden avulla siis saatettiin arvioida muita tiedonlähteitä. Myös haastateltava 4 arvioi metsäasiantuntijaa tiedon lähteenä alalla työskentelevän tutun avulla. Haastateltava kävi läpi metsänhoidollisia asioita tutun kanssa, mutta arvioi myös muuten asiantuntijan toimintaa:

"Tota miten tän kaverinkin kanssa juttelin just tuota kun hän on siellä *tietyllä osastolla metsäyrityksessä* niin. Sanotaanko, että ostaja olisi voinut olla vähän niin kun... Kärkkäämpikin niin kun niissä ehdotuksissaan." -H4

Myös joissain tapauksissa, joissa muiden tiedonlähteiden käyttö oli estynyt, haettiin tulta neutraalia, mutta asiantuntevaa mielipidettä metsänhoitoon:

"Niin tiedän isäni, että hänellä on on näihin varmasti niinku vahvat mielipiteet, että välillä välillä sitten tulee ihan tietoisesti. Pyrin välttämäänkin, että ei välttämättä häneltä suoraan kysynyt mielipidettä tuota jos ostaja jotai ehdotti ja sanoi että mieti asiaa, niin sitten minä saatoin kysyä enemmän siltä kaverilta justiinsa, joka tietää näistä hommista kanssa." -H4

Yhdellä haastateltavista alalla työskentelevällä tutulla oli erityisen vahva rooli puukaupan alun tiedonhankinnassa. Haastateltavan tuttu oli käynyt puukaupan alkuvaiheessa tekemässä metsäarvion, jonka perusteella tehtiin päätökset tulevista hakkuista. Haastateltava kertoi prosessin etenemisestä:

"Siinä oli mulle nyt ehkä sitten se missä kaikki lähti oli. Että kun mä pyysin sen ihan siitä niinku ennen kauppaa niin pyysin tota entistä metsäyritys ostomiestä tekemään sinne niinku metsäarvion semmoisen... henkilön johon mä luotan niinku ja se kävi niinku sillä silmällä sen alueen lävitse kaikki se siellä. 2-3 päivää kävi että mitkä on niin kun mä sanoin että tässä tehdään kauppa ja jotain täytyisi varmaan piakkoin myydä niin se kävi ne paikat läpi että nää saa pistää heti ja sitten nää saa pistää heti tai 5 vuoden päästä

jos ei ole heti hätä ja sitten missä on kirjanpainajan alat jos on tai missä on väsähtänyt kasvusto että tässä ei niinku ole odotettavissakaan mitään...” -

H6

Kyseinen metsänomistaja oli siis antanut suhteellisen tarkat ohjeet, mitä tietoja metsäkäynnillä tulisi hankkia. Kyseessä oli metsänomistajan hiljattain hankkima metsä, jota hän ei tuntenut vielä hyvin. Alalla työskentelevän tutun tekemä tiedonhankinta metsästä oli siis hyvin keskeisessä roolissa puukaupan päätöksenteon tukena.

Kaiken kaikkiaan alalla työskentelevät tutut eivät olleet niin merkittävä ryhmä tiedonlähteinä kuin lähisukulaiset ja metsäasiantuntija. He kuitenkin toimivat tukevana ryhmänä, joilla oli merkittävä rooli tietyissä tilanteissa tiettyjen metsänomistajien tiedonhankinnassa. Kaiken kaikkiaan henkilöt olivat merkittävä tiedonlähde puukaupan alkuvaiheessa niin toimenpiteiden suunnittelussa, hakkuutavan valinnassa ja hakkuiden yksityiskohtien suunnittelussa.

4.1.2 Metsätietopalvelu

Kaikki 10 metsänomistajaa olivat käyttäneet jollain tavalla metsätietopalvelua puukaupan alkuvaiheessa. Taulukossa näkyy, mikä metsätietopalvelu oli haastattelujen perusteella metsänomistajalla eniten käytössä puukaupan aikana.

Seitsemän haastateltavaa oli käyttänyt eniten Metsäverkkoa digitaalisista palveluista. Kolme kymmenestä metsänomistajasta ei ollut käyttänyt Metsäverkkoa. He olivat kuitenkin käyttäneet muita metsätietopalveluja osana puukaupan alkuvaihetta, esimerkiksi Metsään.fi:tä ja eMetsää.

Haastateltavat olivat Metsä Groupin asiakkaita, ja tarkoituksena olikin, heillä olisi metsätietopalveluista käytössä Metsäverkko. Suurin osa vastauksista käsittelikin Metsäverkkoa. Tutkimuksessa otettiin kuitenkin huomioon myös muiden metsätietopalvelujen käyttö osana tiedonhankintaa. Taulukossa 4 on käyty läpi, mitä metsätietopalvelua metsänomistajat mainitsivat käyttäneensä.

Taulukko 5: metsänomistajien käyttämät metsätietopalvelut

Käytetty metsätietopalvelu	Maininnat
Metsäverkko	6
Metsään.fi	4
Metsäverkko mobiili	1
eMetsä	1

Metsätietopalvelua käytettiin erityisesti vaiheissa, joissa suunniteltiin alustavasti mitä hakkuita metsässä aiotaan tehdä. Metsätietopalvelusta saatiin puustotietojen avulla hyvä kokonaiskuva omasta metsästä, ja toimenpide-ehdotusten avulla saatiin suuntaviivat toimenpiteiden suunnitteluun. Lisäksi metsätietopalvelun avulla suunniteltiin metsäkäyntiä, ja metsäkäyntien aikana tarkistettiin kuviotietoja ja sijaintia. Toimenpide-ehdotusten ja puustotietojen avulla metsänomistajat pystyivät alustavasti suunnittelemaan, mitä hakkuita alueella toteutetaan puukaupassa.

Toimenpiteiden suunnittelu ja metsäkäyntien suunnittelu

Haastateltavista kuusi kertoi erityisesti metsätietopalvelun merkityksestä puukaupan ja tehtävien toimenpiteiden suunnittelussa. Metsätietopalvelusta usein katsottiin metsään liittyvää tietoa alustavasti ennen metsäkäyntiä, ja samalla suunniteltiin alustavasti mahdollisia hakkuita. Osalla metsänomistajista oli jo valmiiksi käsitys mitä hakkuita tul-taisiin tekemään ennen metsätietopalvelun katsomista, toisille palvelun käyttö oli tärkeämpää toimenpiteiden suunnittelussa.

Haastateltava 10 kuvasi mitä kaikkia metsänhoitoon liittyviä tietoja etsii Metsäverkosta. Hän mainitsi, että katselee metsätietopalvelusta toimenpide-ehdotuksia, joiden avulla metsänomistaja voi tehdä pitkäaikaisempaa suunnittelua, sekä tarvittaessa kuvionumeroita ja puuston kokoa koskevaa tietoa:

"No just just näitä tai näitä suosituksia, hoitosuosituksia ja sitten. No tot-takai kuvionumeroita tarkistaa jotakin, jos ei satu muistaa jostakin sopi-muksista. Vaikka että mitä tää oli niin semmoisia. Ja sitten kuviokokoja kat-soo että minkä kokoinen oli tämä ja tämä. Ja sitten tää on tosi hyvä tää

suosituksissa kun on vuosi, että koska ne on niinku siinä kunnossa, että se suositus on niinku ajankohtainen niin siitä pystyy sen sen mukaan sitten vähän suunnittelemaankin etukäteen että. Semmoinen voisi olla sitten siinä kohtaa hyvä ja. Pystyy vähän ennakoimaan, suunnittelemaan sitä asiaa. Mutta ne nyt on semmoiset ainakin ne juuri. Koot ja sitten se. Ne suositukset, hoitosuositukset ja sitten juuri ne ajat että niitä nyt enemmän.” -H10

Haastateltavan mukaan siis metsätietopalvelusta saa hyvän kokonaiskuvan metsäpalstasta, ja toimenpide-ehdotukset auttavat metsänhoidon suunnittelussa, ja toimenpiteiden oikeassa ajoituksessa.

Useat haastateltavat kuvasivat, että metsätietopalvelusta pystyi nopeasti saamaan yleiskuvan koko metsäpalstasta. Haastateltava 10 kuvasi Metsäverkon käyttöä, kun sitä käytettiin helpottamaan metsäalueen hahmottamista:

”Niin niitä on tullut katsottua. Juuri näkee helpommin kun on sen verta iso ala, että missä on niinku minkäkin ikäistä. Kun ei ole vielä tunne koko paikkaa silleen.” -H10

Monet metsänomistajista pitivät metsätietopalvelua tärkeänä tiedon lähteenä suunnittelussa. Osa metsänomistajista ei kuitenkaan pitänyt metsätietopalvelun roolia merkittävänä. Esimerkiksi haastateltava 3 kertoi, ettei pidä metsätietopalvelun käyttöä merkittävänä puukaupan alkuvaiheessa:

”Mä siis tunnen ne metsät silleen kohtalaisen hyvin ihan niinku näkemättäkin, että kyllä mä lähinnä semmoista puoliksi mielenkiintoista mä niitä palveluja katselin, niitä kuvia ja muita.” -H3

Monet metsänomistajat kuvasivat myös, että käyttävät metsätietopalvelua metsäkäynnin suunnitteluun. Esimerkiksi haastateltava 1 kuvasi, että Metsäverkko auttaa alueen hahmottamisessa, jotta koko aluetta ei tarvitse käydä kävellen tarkistamassa:

“No kuviotietoja kokonaisuutena, että sieltä katsotaan, katsotaan ne kuviot ja hahmotellaan vähän, että missä kuvioilla lähdetään käymään, että ei tule turhaa kävelyä eikä ajelua ja ajelua ja sieltä sitten tuota puustotietoja, paljonko on runkoja hehtaarilla ja minkä kokosta se on ja muuta niin se on.” -H1

Kaiken kaikkiaan metsätietopalvelu toimi siis apuvälineenä metsänhoidollisten toimenpiteiden suunnittelussa, kokonaiskuvan saamisessa omasta metsästä, ja metsäkäyntien suunnittelussa.

4.1.3 Metsäkäynti

Useimmat metsänomistajat tekivät yhden tai useamman metsäkäynnin puukaupan alkuvaiheessa. Metsäkäynneillä suunniteltiin tulevia toimenpiteitä, ja tarkastettiin metsätietopalvelusta saatuja tietoja. Metsäkäynnillä suunniteltiin myös hakkuuseen liittyviä yksityiskohtia, kuten mahdollisia hakkuukoneen reittejä ja puukasojen paikkoja.

Metsäkäyntejä tehtiin yleensä prosessissa metsätietopalvelun tutkimisen jälkeen, ennen lopullisen päätöksen tekemistä kaupan sisällöstä. Esimerkiksi haastateltava 1 kuvaili prosessin etenemistä seuraavasti:

“Joo ja yleensä se metsäasiantuntijan kanssa on katottu, täällä ainakin tuota tämä mikä meillä on, niin tuota hänen kanssaan suunnitellaan sen savotointi ja homma niinku sieltä.

Se lähtee siitä, että tuota katsotaan ensin paikan päällä ja mietitään siinä, että mitkä ne ois sen sähköisen palvelun mielestä ne ehdotetut toimenpiteet ja sitten mennään ja korjataan sitä. Monestihan se on ihan ihan oikeassa se palvelu, mutta monesti siellä sitten tulee myös sitäkin, että pitää tuota vähän erilailla tehdä kun ois ehdotus. “

-H1

Metsäkäyntejä tehtiin myös toistuvina käynteinä eri vaiheissa prosessia. Esimerkiksi haastateltava 5 kuvasi, että teki ensin itse metsäkäynnin. Tämän jälkeen metsäasiantuntija kävi itse tekemässä metsäkäynnin, ja lopuksi vielä molemmat kävivät yhdessä metsässä:

“No oli aika yksinkertainen. Tuota minä kävin kävelemässä sen alueen läpi tuota ja soitin sitten metsäasiantuntijalle Metsä Groupille siitä ja pyysin siitä tarjouksen.

Ja hän kävi vielä tai ennen tarjousta tarjouksen lähettämistä. Hän kävi kävelemässä ja sen lähetti sitten minulle tarjouksen ja soitti, että nämä ja nämä olisi tiedot ja hinnat.

Ja tuota minä pari päivää sitä mietin ja soitin hänelle tuota ja sitten tehtiin kaupat ja sitten sovittiin tapaaminen ja käytiin vielä porukalla kävelemässä sen alue läpi. Että se oli aika aika yksinkertainen tuota keissi.” -H5

Yleensä puukaupassa ainakin metsäasiantuntija teki metsäkäynnin. Usein myös metsänomistaja tai lähisukulainen oli mukana metsäkäynnillä.

Taulukko 6: Metsäkäynneillä mukana olleet henkilöt

Henkilö	Maininnat
Metsäasiantuntija	9
Metsänomistaja (haastateltava)	8
Lähisukulainen	2
Alalla työskentelevä tuttu	1

Taulukosta 6 nähdään, että useimmissa puukaupoissa metsänomistaja itse tai metsäasiantuntija käytti metsäkäyntiä tiedonlähteenä. Usein haastateltava itse teki metsäkäynnin, ja metsäkäynneillä oli joku henkilötiedonlähteistä mukana.

Mitä metsäkäynnillä tehtiin?

Haastatteluissa nousi vahvasti esille päätöksenteko tehtävistä hakkuista, ja hakkuiden tarkempi suunnittelu. Metsäkäyntien avulla tehtiin lopullisia päätöksiä tehtävistä toimenpiteistä, tai ainakin kerättiin tietoa lopullisten päätösten tekemistä varten. Metsäkäynneillä myös suunniteltiin tarkemmin hakkuiden yksityiskohtia, kuten ajouria ja puun kasaamispaikkoja.

Useat haastateltavat tekivät metsäkäynnin perusteella lopulliset päätökset hakkuista. Haastateltava 3 kertoi, että teki lopulliset päätökset vasta metsäkäynnin avulla:

“Mä näen sieltä metsään.fistä siis sen verran kun mä haluankin siellä niinku periaatteessa on samat tiedot ja...

*Kyl mä sitä sen verran sitä käytän, että mä katon sitä ja sitten sillä perusteella mä niinku vähän katselen niitä lohkoja tarkemmin kuin se antaa niitä ehdotuksia. Niin tavallaan kyllä mä niinku hiukan sitä semmoisia suunta-
viivoja siitä kattelen, mutta että se lopullinen päätös tapahtuu vasta sitten niinku oikeasti siellä paikan päällä.” -H3*

Haastateltava 8 kertoi, minkälaisia asioita oli keskustellut metsäasiantuntijan kanssa metsäkäynnillä:

“No varmaan just että mitä puustoa hän niinku ottaisi sieltä pois ja mitä jättäisi ja semmoista niinku yleisnäkemyä siihen siihen kauppaan ja sitten vähän pienempää mistä mistä niinku ajouraa ja mihinkä sitä tota noin puun varastopaikkoja ja sellaista niin niin kysyn, että mikä heidän mielestään olisi paras. Siinä nyt tuollaiset asiat, jotka lähinnä tulee mieleen...”

-H8

Myös muut metsänomistajat mainitsivat, että sopivat metsäkäynnillä hakkuuseen liittyviä käytännön asioita, kuten esimerkiksi puun varastopaikkoja tai ajoreittejä.

Metsäkäynnillä siis varmistettiin ja tarkennettiin metsätietopalvelusta saatuja tietoja, ja varmistettiin hakkuun yksityiskohtia. Myös haastateltava 1 piti tärkeänä, että metsäkäynnillä käydään läpi hakkuuseen liittyviä yksityiskohtia:

“Ja sitten tuota nämä kesäkorjuukelpoisuudet ja tiestöt ja kääntöpaikat ja kaikki. Niin ja mää haluaisin että ne käydään aina kaikki läpi. Toki silti ne pitää vaikka kova luotto... luotto, näihin tuota paikallisiin ammattilaisiin, mutta kyllä ne pitää käydä sitten lävitse lävitse tuota että ne on nyt kunnossa ne hommat kun alotetaan niin tuota. Ja paperille paperille että tuota ei tule yllätyksenä. Ei ole koskaan kyllä tullut meillä.”

-H1

Metsäkäyntien avulla saatiin osalle metsänomistajista yksityiskohtien pohtiminen metsäkäynneillä ei ollut niin olennaista. Osa metsänomistajista ei nostanut lainkaan esille esimerkiksi puun kasaamispaikkojen katsomista, ajourien tai reittien suunnittelua. Esimerkiksi haastateltava 9 nosti esille, että teki metsäkäynnillä tiedonhankintaa kyselemällä paljon metsäasiantuntijalta, mutta nosti esille lähinnä toimenpiteisiin liittyviä seikkoja. Haastateltava oli esimerkiksi kysellyt lähinnä siitä mitä puita hakataan ja mitä ei:

“Joo no eipä siinä, niin se on aika selkeä just se, että kun tuolta valikoitiin just niitä että mitkä on vähän niin kun hakattava nyt tai sitten ne menee jollekin ötököille tai kuoleen pystyyn niin tää oli aika semmoinen selkeä tapaus että tässä ei hirveästi niinku tarvinnut miettiä että mitä tekisi.”

-H9

Kaiken kaikkiaan metsäkäyntejä tehtiin eri vaiheissa prosessia, ja varsinkin myöhemmin tehdyt metsäkäynnit auttoivat metsänomistajia tekemään lopullisia päätöksiä hakkuista. Metsänomistajat suunnittelivat myös hakkuiden yksityiskohtia, ja saivat tarkkaa tietoa toimenpiteiden ja yksityiskohtien suunnittelemista varten.

4.2 Tiedonlähteen valinta

Tässä osiossa käydään läpi metsänomistajien tiedonlähteen valintaan liittyviä tekijöitä. Haastatteluissa tunnistettiin neljä tekijää, jotka toistuivat tiedonlähteen valintaan vaikuttavina tekijöinä. Tärkeimmiksi tekijöiksi nousivat aineiston analyysissä tiedonhankinnan helppous ja vaivattomuus, tiedonlähteen tuttuus ja aiemmat kokemukset, tiedonlähteen kognitiivinen auktoriteetti ja tiedon tarkkuus ja ajankohtaisuus. Eri valintaperusteet painottuivat eri tiedonlähteiden kohdalla. Seuraavaksi käydään läpi valintaperuste kerrallaan, miten aineistossa ilmeni tiedonlähteen valinnan perusteet. Alaluvussa 4.2.1 käsitellään kognitiivista auktoriteettia, alaluvussa 4.2.2 tiedonlähteen tuttuutta, alaluvussa 4.2.3 tiedonhankinnan vaivattomuutta ja alaluvussa 4.2.4 tiedon tarkkuutta ja ajankohtaisuutta.

4.2.1 Kognitiivinen auktoriteetti

Erytisesti henkilölähteiden valinnassa tärkein tekijä oli kognitiivinen auktoriteetti, ja sitä vahvistavat tekijät. Wilsonin (1983) mukaan kognitiivinen auktoriteetti muodostuu kahdesta tekijästä, joita ovat luottamus ja kompetenssi. Kaikkien henkilölähteiden valinnassa näkyi luottamuksen ja kompetenssin vaikutus. Usein metsänomistajat arvioivat tiedonlähteenä käytetyn henkilön olevan asiantunteva ja ammattitaitoinen, mikä viittaa henkilöllä olevan kompetenssia. Myös oman metsän tuntemus ja tiedonlähteen kokemus metsänhoidosta vaikutti metsänomistajan näkemykseen henkilön kompetenssista.

Metsänomistajat kuvailivat, että tietyltä henkilöltä kannattaa kysyä, koska hän on ammattilainen ja osaa asiansa. Vedottiin myös pitkään kokemukseen, ja sitä kautta syntyneeseen asiantuntijuuteen. Haastateltava 1 kuvasi, että hänen isänsä on pitkään ollut metsänomistaja, ja sitä kautta tietää paljon metsänhoidosta:

“... Isäukko on 50 vuotta ollut metsäalalla ja metsäkonefirmaa pyörittäny ja omistaa paljon itsekin metsään ja muuta.

...sieltä se löytyisi se oikea tietopankki ja tosiaankin niin kuin ihmiset on, on paljon käyttää hänen palveluksia tuommoisessa tuommoisessa tuota niin. Näissä asioissa...” -H1

Myös muut haastateltavat kertoivat henkilölähteiden asiantuntijuudesta. Lähisukulaisen kohdalla kyse oli usein perimätiedosta, ja kokemuksen kautta tulleesta osaamisesta. Myös haastateltava 8 kuvasi perimätiedon merkitystä:

“Siinä on varmaan kaikkein tärkein on mitä on niinku mitenkäs sanois perimätieto tai tällaisesta isältä mikä nyt on oppinut niin mitähän kun on opettanut niin se on varmaan niinku selkeästi tärkein, että kun hänen kanssa on kierretty metsiä ja.

Joku näkemys isälle uransa aikana tullut niin kertonut niitä, että hänen mielestään pitäisi tehdä noin ja noin niin sitten siitä on varmaan itse isoimman opin opin saanut ja jonkun verran nyt on sitten opiskellutkin aihetta niin kyllähän niistä isoimmat.” -H8

Haastateltavat kuvailivat siis lähisukulaisensa pitkää kokemusta, ja sen perusteella luottivat heihin tiedonlähteenä. Henkilöillä oli myös kognitiivista auktoriteettia, vaikka metsänomistajalla itsellään olisi valmiiksi tietämystä ja samanlainen ajatus metsänhoidosta. Esimerkiksi haastateltava 8 halusi kuunnella asiantuntijaksi kokemansa henkilön näkemyksiä, vaikka kuvailikin molemmilla olevan samansuuntaiset ajatukset metsänhoidosta:

” No ne on aika samanlaisia usein ollut mitä mitä omakin ajatus on ollut, mutta tota kyllä tulee aina aina tota noin pohdittua. Kuitenkin kun he tekee sitä työkseen ja näkee monenlaisia niin niin niin täytyyhän se kuunnella vähän asiantuntijankin näkemystä, että kyllä on pitänyt sitäkin hyödyllisenä.” -H8

Joissain tilanteissa metsänomistajan oma kokemus metsänhoidosta ja eriävät näkemykset heikensivät lähisukulaisen kognitiivista auktoriteettia. Esimerkiksi haastateltava kuvasi, että aiemmat sukupolvet olivat eri linjoilla metsänhoidosta:

“Mä olen kaksivuotiaasta saakka käynyt metsätöissä, että on mulla niin kuin sillä lailla kokemus, mutta sanotaan ehkä toi mulla voi olla vähän erilainen näkemys metsänhoidossa mitä vanhemmilla polvilla on ollut.” -H3

Metsänomistaja luotti siis omaan kokemukseensa enemmän, kuin sukulaistensa näkemysiin. Siten sukulaisilla ei ollut kognitiivista auktoriteettia metsänomistajan näkökulmasta, eikä metsänomistaja siten ollutkaan yhteyksissä sukulaisiinsa osana tiedonhankintaa.

Digitaalisten tiedonlähteiden kognitiivinen auktoriteetti oli vaihtelevaa. Haastateltavat kokivat eri tavalla digitaalisia lähteitä hyödyllisiksi, luotettaviksi ja kompetenteiksi. Osa metsänomistajista sanoi suoraan digitaalisista tiedonlähteistä, että ei luota niihin:

”No onhan se sillä lailla... kokonaispuuvaranto ja tuolla lailla. Jos haluaa katsoa ja muuta niin tuota sillä lailla pystyt äkkiä selvittää. Eihän niihin ole paljon sellain niin kuin virallisesti luottoa...

*luottoa itsellä oo, mutta tuota kyllä. Kyllähän sitä voidaan aina katso-
massa, että mikä mikä on tilanne ja muuta” -H1*

Myös haastateltava 3 ilmaisi epäluottamustaan digitaalisista palveluista saatavaan tietoon:

”Eihän ne kun nehän on vaan lukuja lukuja siinä näytöllä. Käytännössä se Metsään.fissäkin niin on runkolukuja järeydet ja tämmöiset, mutta ne on vaan lukuja. Ei ne oikeastaan niinku jotain kertoo mitä se on. Vähän se suuntaa-antavaa, mut ei sitä oikeasti näe ennen kuin sä siellä käyt ja sen kuvion sisällä on isoi eroja.” -H3

Digitaalisia lähteitä kuvailtiin myös luotettaviksi ja hyödyllisiksi. Esimerkiksi haastateltava 4 kuvasi, että digitaalisista tiedonlähteistä saa paljon uutta tietoa:

” Ja mitä sieltä nyt lähinnä oikeastaan tietysti kun ihan kokonaan uutena hommaa aloittanut, niin paljonhan siellä tuli uutta näkyä niitä tilan kuvioita.

Kuvioita ja sitten.

*Mitä mahdollisia tulevia hommia siellä ois ja puustomääriä ja kaikkea tom-
moista, että tuota... Käytännössä kaikkihan niinku mitä sieltä on niinku nä-
kyy niin sehän oli mulle uutta tietoa. En minä ollut siihen meidän tilaan mil-
lään tavalla aikaisemmin perehtynyt enkä.” -H4*

Haastateltava 6 taas kuvasi, että digitaaliset palvelut ovat elintärkeitä työkaluja:

*” Kyllä mä sitten koen että se on ihan elintärkeä tärkeä työkalu siinä, että
siinä niinku tavallaan.*

*Näkee ne että mitenkä niinku periaatteessa missä maassa mitäkin pitäisi
tehdä ja mitä suunnitella. Ja näin että kyllä se niinku.”-H6*

Se, että haastateltavat kuvaavat tiedonlähteen olevan tärkeä työkalu, tarjoavan uutta tietoa, ja käyttävät tiedonlähdettä viittaavat sillä olevan kompetenssia ja haastateltavilla olevan luottamusta tiedonlähteeseen. Haastateltavat ilmaisivat selkeämmin epäluotta-
mustaan kuin luottamustaan tiedonlähteisiin, vaikka sekä luottamusta, että epäluotta-
musta havaittiin aineistossa. Kognitiivisen auktoriteetin tulkittiin olevan tärkeä valinta-
kriteeri myös digitaalisten lähteiden kohdalla.

Fyysisellä lähteellä ei voi olla kognitiivista auktoriteettia, koska se perustuu ensimmäisen käden tietoon eli henkilön omaan havainnointiin. Metsäkäyntien valintaan tiedonläh-
teeksi vaikutti enemmän muiden tiedonlähteiden kognitiivisen auktoriteetin puute. Kun
muilla lähteillä ei ollut tarpeeksi kognitiivista auktoriteettia, käytettiin fyysistä tiedon-
lähdettä tiedon varmistamiseen. Esimerkiksi haastateltava 3 kuvasi, että digitaalisten
lähteiden puutteiden takia tekee mieluummin tiedonhankintaa fyysisen tiedonlähteen
avulla:

*”...Ei se kyllä se aineisto ei ole niin hyvä, että siitä pystyisi pystyisi mitään
niinku ensiharvennusta...(päättää)”*

*”...Että kyllä mä sitten olen koittanut enemmän niinku silmän kanssa niitä
toimenpiteitä ja sitten ihmetellä että mitä voisi tehdä...” -H4*

Kaiken kaikkiaan kognitiivinen auktoriteetti oli tärkeä valintakriteeri tiedonlähteen valinnassa. Sillä oli vaikutusta tiedonlähteen valintaan.

4.2.2 Tiedonlähteen tuttuus

Henkilölähteissä myös tuttuus vaikutti tiedonlähteen valintaan. Tuttuus vaikutti siten, että tiedonlähde koettiin luotettavaksi. Lisäksi tuttu tiedonlähde oli myös helposti lähestyttävä, ja sen luotettavuutta pystyttiin arvioimaan tarkemmin. Esimerkiksi haastateltava 6 pystyi arvioimaan henkilön tuttuuden takia hänen olevan luotettava tiedonlähde:

“Että kun mä pyysin sen ihan siitä niinku ennen kauppaa niin pyysin tota entistä Metsä Groupin ostomiestä tekemään sinne niinku metsäarvion semmoisen... henkilön johon mä luotan niinku ja se kävi niinku sillä silmällä sen alueen lävitse kaikki se siellä.” -H6

Tutuuus tuli esille myös aiempien kokemusten kautta. Aiemmat kokemukset olivat joko omakohtaisia kokemuksia, tai muilta henkilöiltä kuultuja kokemuksia henkilölähteistä. Haastateltavat nostivat esille, että tuttuuden ja aiempien kokemusten kautta oli helppo ennustaa, että prosessissa ei tule ongelmia. Haastateltava 1 korosti tuttuuden ja aiempien kokemusten merkitystä tiedonlähteen valinnassa:

“Ei ja sitten tota taas tullaan tähän, että kun ne on niin tuttuja nuo ostosiamiehet ne tietää tietää tuota nämä meidän kappaleet niin ne ehdottaakin sillä lailla, että jos se esimerkiks tekis jollekin toiselle tutulle siitä tuota savottaa, että hei sinne on sinne tulossa, että tässä olisi kone koneiden lavetointikustannukset ja tiestön aukaisut ja kaikki että sulla on nyt on siellä siinä mallissa se kappale, että sekin on sitä rautaista ammattitaitoa ja paikallistietämystä niillä.” -H1

Haastateltava myös sanallisti suoraan useassa kohdassa, että käytetyt henkilölähteet olivat tuttuja, mikä viittasi tuttuuden vaikuttavan henkilölähteen valintaan:

”Ei ei ja kun sitten tuota se on niinku niinku lähes perhetuttuja se ostosiamies. Edellinen oli tätä uutta en ole nähnyt niin tota kun se on tosiaanakin ollut aina tuossa aina ja käynyt käynyt tosiaan niin tuossa niin tuota sepä on. On sillä lailla tuttu ihminen, että tuota ei ollut sillä lailla uutta.” -H1

Tuttuus rakensi luottamusta prosessin aikana, ja siten helpotti tiedonhankintaa. Erityisesti lähisukulaisen kohdalla tuttuus tuli esille kontekstin kautta. Useat metsänomistajat kuvailivat, että olivat ennen opetelleet metsänhoitoa lähisukulaisen kanssa, ja sitä kautta hakeutuivat käyttämään lähisukulaista tiedonlähteenä. Metsänomistajat eivät suoraan kuvailleet, että tuttuus vaikuttaa lähisukulaisen valintaan tiedonlähteeksi. Kuitenkin myös lähisukulaisten kohdalla tuttuudella tulkittiin olevan vaikutusta tiedonlähteen valintaan. Aiemmat kokemukset lähisukulaisen kanssa vaikuttivat siihen, valittiinko häntä tiedonlähteeksi vai ei. Lähisukulaisen tuttuus tuli esille siten, että metsänomistajat osasivat tarkasti kuvailla lähisukulaisen kokemusta metsänhoidosta. Koska lähisukulaiset olivat tuttuja, osattiin arvioida, miten heitä pystytään käyttämään tiedonlähteenä. Esimerkiksi haastateltava 4 kuvaili, että osasi välttää isältään kysymistä tietyissä tilanteissa isän vahvojen mielipiteiden takia:

”Niin tiedän isäni, että hänellä on on näihin varmasti niinku vahvat mielipiteet, että välillä välillä sitten tulee ihan tietoisesti. Pysin välttämäänkin, että ei välttämättä häneltä suoraan kysynyt mielipidettä tuota jos ostaja jotai ehdotti ja sanoi että mieti asiaa, niin sitten minä saatoin kysyä enemmän siltä kaverilta justinsa, joka tietää näistä hommista kanssa.” -H4

Tuttuuden takia metsänomistajat osasivat siis arvioida mihin tiedonhankinta henkilölähteiltä saattaa johtaa, ja sitä kautta tuttuus vaikutti tiedonlähteen valintaan. Haastateltavat siis arvioivat tiedonlähteen hyödyllisyyttä aiempien kokemusten perusteella.

Digitaalisten ja fyysisten tiedonlähteiden kohdalla tuttuus vaikutti myös tiedonlähteen valintaan. Jos oma metsä oli tuttu ennalta, ei välttämättä tarvittu digitaalisen tiedon-

lähteen käyttöä. Jos haastateltava tunsi oman metsänsä huonosti, sai digitaalisten palvelujen avulla helposti hyvän kokonaiskuvan metsästä. Esimerkiksi haastateltava 10 kuvasi, että käyttää tiedonhankintaan digitaalisia tiedonlähteitä, koska ei tunne vielä metsäänsä niin hyvin:

"Niin niitä on tullut katsottua. Juuri näkee helpommin kun on sen verta iso ala, että missä on niinku minkäkin ikäistä. Kun ei ole vielä tunne koko paikkaa silleen." -H10

Myös haastateltava 5 toi esiin oman metsän tuntemuksen vaikuttavan digitaalisten ja fyysisten tiedonlähteiden käyttöön. Haastateltava kertoi, että lähinnä mielenkiinnosta katselee digitaalisia tiedonlähteitä, koska oman muistin ja metsässä käymisen perusteella pystyy tekemään metsänhoidosta päätöksiä:

"No miten mä nyt sanoisin? Mä siis tunnen ne metsät metsät silleen kohdalaisen hyvin ihan niinku näkemättäkin, että että että kyllä mä lähinnä semmoista puoliksi mielenkiintoista mä niitä palveluja katselin, niitä kuvia ja muita..." -H5

Tuttuudella oli siis merkitystä tiedonlähteen valinnassa. Tutummista tiedonlähteistä osattiin arvioida niiden hyödyllisyyttä erilaisissa tiedonhankintatilanteissa. Suosittiin tuttuja tiedonlähteitä, joista oli aiempia positiivisia kokemuksia.

4.2.3 Tiedonhankinnan vaivattomuus

Tiedon saatavuus ja tiedonhankinnan helppous tulivat esille, kun henkilöitä käytettiin tiedonlähteinä. Fyysisesti henkilön tapaaminen helpotti tiedonhankintaa. Henkilöt, joita käytettiin tiedonlähteenä, olivat usein helposti saatavilla eri vaiheissa puukaupan alkuvaihetta. Esimerkiksi haastateltava 9 kuvaili, että oli helppoa kysyä kasvatusten heti epäselvien tilanteiden tullessa mieleen:

"Joo, se oli tällöinen just just kuten sanoin, että tällöinen pikaprosessi. Mut sillai oli kyllä tosi kiva, että kun tehtiin kaikki siinä."

Heti ja silleen kasvotusten, niin sitten kun itselläkin kuitenkin jos oli jotain epäselvyyksiä niin pysty heti siinä sitten niin kun kysymään että miten tää asia nyt niinku toimii ja.” -H9

Lähisukulaiset olivat myös helppo tiedonlähde, koska aiemmin metsänomistajat usein olivat opetelleet lähisukulaisen kanssa metsänhoitoa, ja olivat muutenkin tekemisissä heidän kanssaan. Lähisukulaisiin oli siis usein valmis yhteys, ja se helpotti tiedonhankintaa. Osalla metsänomistajista selvästi tuli esille, että he ovat tekemisissä lähisukulaisensa kanssa. Toisilla vuorovaikutus lähisukulaisten kanssa ei tullut niin selvästi esille, jolloin myöskään tiedonhankinta lähisukulaisilta ei ollut niin suuressa roolissa.

Myös tiedonhankintaa digitaalisista palveluista kuvattiin helppouden kautta. Digitaalisista palveluista saatiin helposti ja nopeasti kokonaiskuva omasta metsästä. Digitaaliset palvelut olivat myös monipuolinen tiedonlähde, josta löytyi monenlaista tietoa yhdestä paikasta. Esimerkiksi haastateltava 10 kuvasi, että digitaalisista palveluista voi löytää niin metsähoitoon liittyvää, kuin muutakin puukaupan aikana hyödyllistä tietoa:

“No just just näitä tai näitä suosituksia, hoitosuosituksia ja sitten. No totakai kuvionumeroita tarkistaa jotakin, jos ei satu muistaa jostakin sopimuksista. Vaikka että mitä tää oli niin semmoisia. Ja sitten kuviokokoja katsoo että minkä kokoinen oli tämä ja tämä. Ja sitten tää on tosi hyvä tää.

Suosituksissa kun on vuosi, että koska ne on niinku siinä kunnossa, että se suositus on niinku ajankohtainen niin siitä pystyy sen sen mukaan sitten vähän suunnittelemaankin etukäteen, että semmoinen (toimenpide) voisi olla sitten siinä kohtaa hyvä ja. Pystyy vähän ennakoimaan, suunnittelemaan sitä asiaa. Mutta ne nyt on semmoiset ainakin ne juuri... Koot ja sitten ne suositukset, hoitosuosituksiset ja sitten juuri ne ajat että niitä nyt enemmän. Ja sitten juuri nuo sopimukset ja sitten kun näkee ne kaikki että missä, missä vaiheessa ne on ne sovitut työt että missä vaiheessa ne on ja sitten laskutukset kaikki tulee heti tänne niin, semmoiset ne on ainakin ne päällimmäiset mitä eniten tulee katsottua.” -H10

Metsänomistaja oli siis löytänyt erityyppistä tietoa digitaalisista palveluista, ja löytänyt ne helposti samasta paikasta. Myös haastateltava 8 kuvasi, että digitaalisista palveluista löytyy samasta paikasta metsävaratietoa ja tietoa menneistä ja meneillään olevista puukaupoista:

“No varmaan se tota noin, kun siellä on kuitenkin tää puumäärä niinku ainesmäärä jonkunlainen suuntaa antava tieto, että sitä ei tietysti varmaan voi sittenkin mennä sinne laskemaan, mutta niin niin se antaa antaa siihen varmaan parhaiten tukea. Niin siinä se toimii ja sitten tietysti että kaikki puukauppatiedot ja muut löytyy sitten niinku yheltä sivulta. Sivuilta niin ne on siellä kaikki saatavilla. Varmaan ne ne nyt olisi. isoimpana.” -H8

Digitaalisia lähteitä käytettiin siis monipuolisesti erilaisissa tilanteissa ja erilaisten tiedontarpeiden täyttämiseen. Digitaaliset palvelut oli vaivaton tiedonhankintatapa monenlaisissa tilanteissa, josta pystyi löytämään nopeasti monenlaista tietoa ja saamaan kokonaiskuvan omasta metsästä. Tiedonhankinnan nopeus teki siitä vaivattoman tiedonhankintaväylän.

Myös fyysisten tiedonlähteiden käyttöön vaikutti tiedonhankinnan vaivattomuus. Varsinkin metsänomistajat, jotka osasivat kertoa tarkasti minkälaista tietoa he saavat metsäkäynneillä, vaikuttivat pitävän fyysisiä tiedonlähteitä helppona tapana hankkia tietoa. Esimerkiksi haastateltava 1 kuvasi, että oman kiinnostuksen lisäksi metsän sijainti vaikutti tiedonhankinnan helppouteen:

“Ja eihän siinä välttämättä tarvitsisi käydä edes puunostajan kanssa kiertämässä niitä, mutta kun ne nyt sattuu olemaan tuossa lähellä ja itseäkin kiinnostaa asia. Niin niin käytiin katsomassa.” -H1

Osa haastateltavista koki tiedonhankinnan fyysisistä lähteistä, eli suoraan metsässä käymällä helpommaksi kuin toiset. Osa metsänomistajista kertoi laajasti, mitä kaikkea tietoa olivat metsäkäynnillä hankkineet, kun taas toiset kuvailivat asiaa suppeasti. Esimerkiksi haastateltava 3 kertoi laajasti siitä, mitä tietoa hankki metsäkäynnillä:

“No ihan siis sen puusto puuston tiheyden ja järeyden ja laadun ja just sen, että se mikä niin kuin ratkaisee että kuin paljo siellä, että että koska niin rupeaa niin kuin tavallaan se havumassa pienenemään, että koska latvukset pienenee. Sehän se on niin kuin mikä siinä on se kriittinen, että se ei saa päästä liian pieneksi.” -H3

Haastateltava 9 taas kuvaili suppeammin, minkälaista tietoa yritti hankkia metsäkäynnillä:

“Siellä alkoi tosiaan se on semmoista tosi tosi jyrkää kuusikkoa, että siellä alkoi olemaan vähän jo niinku kuolleita muitakin, että katsottiin että tää olisi tästä ihan hyvä hyvä tota hakata.” -H9

Aineistosta tulkittiin, että osalle metsänomistajista oli helpompaa hankkia tietoa suoraan metsäkäynnillä kuin toisille. Kaiken kaikkiaan vaivattomuuden ja helppouden tulkittiin olevan kriteeri, joka vaikutti tiedonlähteen valintaan. Vaivattomuus ja helppous vaikutti olevan kriteeri, joka usein myötävaikutti tiedonlähteen valinnassa, mutta ei välttämättä ollut ainoa tai tärkein tiedonlähteen valintakriteeri. Esimerkiksi henkilölähteen tapaaminen fyysisesti helpotti tiedonhankintaa, mutta henkilölähteen valintaan saattoi vaikuttaa silti enemmän kognitiivinen auktoriteetti.

4.2.4 Tiedon tarkkuus ja ajankohtaisuus

Eri vaiheissa metsänomistajien tiedonhankintaa tiedolta vaadittiin erilaista tarkkuutta ja ajankohtaisuutta. Suunnittelun alussa kokonaiskuvan antava epätarkempi tieto oli hyödyllistä, kun taas prosessin loppuvaiheessa tarvittiin tarkempaa ja varmempaa tietoa.

Yleensä saadakseen hyvän yleiskuvan metsästä metsänomistajat käyttivät digitaalisia tiedonlähteitä. Tarkemman ja ajankohtaisemman tiedon hankintaan he valitsivat useammin fyysisen tiedonlähteen, eli itse metsässä käymisen. Haastateltava 1 kuvasi, että ennen suunnittelun alkuvaiheessa saa hyvän yleiskuvan digitaalisista tiedonlähteistä, jolloin säästää aikaa metsäkäynnillä:

“No kuviotietoja kokonaisuutena, että sieltä katsotaan, katsotaan ne kuviot ja hahmotellaan vähän, että missä kuvioilla lähdetään käymään että ei tule turhaa kävelyä eikä ajelua ja ajelua ja sieltä sitten tuota puustotietoja, paljonko on runkoja hehtaarilla ja minkä kokosta se on ja muuta niin se on.” -H1

Usein digitaalisista tiedonlähteistä saatiin hyvä yleiskuva, mutta niistä saadut tiedot eivät välttämättä olleet metsänomistajan näkökulmasta riittävän tarkkoja tai luotettavia lopullisten päätösten tekemiseen. Näissä tilanteissa usein tiedonhankintaa jatkettiin fyysisten tiedonlähteiden tai henkilölähteiden avulla. Esimerkiksi haastateltava 3 kuvaili että ei tekisi ainoastaan digitaalisten tiedonlähteiden avulla päätöksiä liittyen metsään:

“Jossain kohtaa on täysin erilaista kuin toisessa ja eikä ne ole ne kuviotkaan kauhean absoluuttisia, että ne on vähän semmoisia. Meilläkin on tosi eri ikä rakenteista metsää ja vähän sillä lailla sekoittuu ne kun sieltä on semmoisia menneen menneiden aikojen tyyppillisiä pienaukkoja tehty joskus niin siellä voi olla niinku... Ei ne ole mitenkään tasalaatuisia ne kuviotkaan, että niinku ihan oikeasti täytyy käydä katsomassa. Että kyllä se on aika semmoista hehtaari hehtaariammuntaa, jos sitä pelkästään jonkun verkopalvelun perusteella.” -H3

Henkilölähteiden kohdalla ei haastatteluissa havaittu olevan tiedon tarkkuudella vaikutusta. Henkilölähteiden käyttöön vaikutti tiedonhankinnan konteksti, ja erilaisissa tilanteissa vaadittiin tiedolta erilaista tarkkuutta. Haastateltavat olivat kyselleet eri henkilöiltä hyvin yleislaatuisia kysymyksiä esimerkiksi hakkuutavan valinnasta. Toisaalta tietyissä tilanteissa kysymykset saattoivat olla hyvin tarkkoja ja vaatia henkilölähteeltä tarkkaa tietämystä. Esimerkiksi haastateltava 2 kuvaili, että voi isältään hyvin tarkastikin kysellä metsässä ennen tehdyistä toimenpiteistä:

“Joo joo joo ja sitten mä oon just just tavallaan kun isä on sitä hoitanut aikaisemmin, niin sitten hän aika hyvin muistaa muutaman vuoden tarkkuudella, että että niin kun mitä milläkin kuviolla on tehty.

Etsit sieltäkin voi kysyä. Hetkonen että tää näyttää nyt tää niinku verkko-palvelussa ja tolla kuviolla on on ton tyyppistä metsää. Mut että pitääkö tää nyt ihan paikkaansa ja...

Niin sitten siellä voi tulla hyvinkin, että ei, että hän muistaa, että siihen on istutettu taimikko silloin ja silloin suunnilleen, että ei tuo voi pitää paikkaansa.”

Tiedon tarkkuus ja ajankohtaisuus oli siis merkittävä tekijä tiedonlähteen valinnassa. Prosessin alkuvaiheessa epätarkemmasta yleistason tiedosta oli hyötyä. Osa haastateltavista tarvitsi tarkempaa tietoa prosessin loppuvaiheessa, ja saatavilla olevan tiedon tarkkuus ohjasi tiedonlähteen valintaa.

5 POHDINTA

Metsäkäynneillä, henkilöillä ja digitaalisilla tiedonlähteillä oli omat roolinsa metsänomistajien tiedonhankinnan prosessissa. Eri tiedonlähteitä käytettiin täydentämään toisiaan, ja eri tiedonlähteistä saatuja tietoja vertailtiin keskenään. Tässä kappaleessa käydään vielä kerran tuloksia läpi, ja pohditaan niiden suhdetta aiempaan tutkimukseen.

Alaluvussa 5.1 pohditaan tutkimuksessa löydettyjen tiedonlähteiden suhdetta aiempaan tutkimukseen, alaluvussa 5.2 vertaillaan tutkimuksessa löydettyjä tiedonlähteen valintakriteerejä aiemmassa tutkimuksessa löydettyihin valintakriteereihin ja luvussa 5.3 tarkastellaan tutkimuksen luotettavuutta ja yleistettävyyttä, ja pohditaan tutkimuksen mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

5.1 Käytetyimmät tiedonlähteet

Tutkimuksessa toteutettu teorialähtöinen sisällönanalyysi toi uutta tietoa metsänomistajien tavoista käyttää eri tiedonlähteitä, ja valita tiedonlähteitä puukaupan alkuvaiheessa. Tutkimuksessa 10 haastattelusta etsittiin metsänomistajien tärkeimpiä käytettyjä tiedonlähteitä. Haastatteluja analysoitiin osin teoriapohjaisesti ja osin aineistolähtöisesti, ja aineistoa luokiteltiin käytettyjen tiedonlähteiden ja tiedonlähteen valintakriteerien perusteella.

Tutkimukseni tulokset osoittavat, että haastateltavat käyttävät useita erityyppisiä tiedonlähteitä. Puukaupan alkuvaiheessa käytettiin henkilölähteitä, digitaalisia tiedonlähteitä ja fyysisiä tiedonlähteitä. Myös alan lehdet mainittiin tiedonlähteenä muutamissa haastatteluissa, mutta ne eivät nousseet tärkeimpien tiedonlähteiden joukkoon. Metsätietopalvelut olivat käytetyimpiä digitaalisia lähteitä, ja tärkein fyysinen tiedonlähde oli tehdyt metsäkäynnit. Henkilölähteet luokiteltiin kolmeen ryhmään, joita olivat metsäasiantuntija, alalla työskentelevä tuttu ja lähisukulainen.

Savolaisen tutkimuksessa (2010) talonostajien tiedonhankinnasta tehtiin samankaltaisia havaintoja, mutta tuloksissa oli myös eroja keskenään. Savolainen jakoi talonostajien käyttämät tiedonlähteet viiteen eri pääluokkaan. Pääluokkia olivat 1. henkilölähteet, 2.

painettu media, 3. verkostoituneet lähteet, 4. organisationaaliset lähteet ja 5. muut lähteet. Savolaisen (2010) luokissa tulee esille osittain samankaltaisia tiedonlähteitä kuin tutkimuksessani. Digitaaliset lähteet ja henkilölähteet sisältyvät Savolaisen luokkiin, mutta fyysisiä lähteitä, jossa tietoa hankitaan ensimmäisen käden tietona, ei sisälly Savolaisen luokkiin. Tällaista tiedonhankintaa olisi voinut olla esimerkiksi se, että talonostajat kiertävät fyysisesti paikasta toiseen ja etsivät ostettavia taloja.

Savolaisen (2010) tutkimuksessa tiedonhankinnalla tarkoitettiin sitä, että talonostajat etsivät tietoa mahdollisista kohteista, joita voisivat ostaa. Tutkimuksessani metsänomistajien tiedonhankinta oli huomattavasti laajempaa. Se piti sisällään niin metsänhoidon päätöksentekoon liittyvää tiedonhankintaa, kuin puukaupan etenemiseenkin liittyvää tiedonhankintaa. Käytännössä käsiteltiin laajasti kaikkea puukaupan alkuvaiheessa esiintyvää metsänomistajuuteen ja metsänhoitoon liittyvää tiedonhankintaa. Tutkimuksia vertailemalla voidaan tehdä johtopäätös, että tutkimukseni tiedonhankinta oli monipuolisempaa. Savolaisen (2010) tutkimuksessa talonostajat pyrkivät ainoastaan löytämään uusia ostettavia kohteita, kun taas tässä tutkimuksessa käsiteltiin monipuolisemmin erilaisia tiedonhankintatilanteita osana puukaupan prosessia.

Henkilölähteet olivat eniten samankaltainen luokka omassani ja Savolaisen tutkimuksessa. Savolaisen tutkimuksessa (2010) kodinostajien tiedonhankinnasta henkilölähteet eivät olleet suuressa roolissa. Sen sijaan Savolaisen toisessa tutkimuksessa, jossa käsiteltiin ympäristöaktivistien tiedonhankintaa (2008) henkilölähteet olivat suuressa roolissa. Omassa tutkimuksessani totesin, että kaikilla haastateltavilla henkilölähteillä oli rooli tiedonlähteenä, mutta se merkittävyys vaihteli. Henkilölähteet oli omassa tutkimuksessani jaoteltu vielä alalla työskenteleviin tuttuihin, metsäasiantuntijoihin ja lähisukulaisiin. Kaikilla haastateltavista jollain näistä henkilöryhmistä oli merkittävä rooli tiedonlähteenä.

Muitakin yhtäläisyyksiä Savolaisen (2010) tutkimukseen oli, mutta ne ovat hieman vaikeammin perusteltavissa. Painettu media ei ollut suuressa roolissa metsänomistajien tiedonhankinnassa. Verkostoituneisiin lähteisiin ei ole helppo yhdistää mitään tutkimuk-

sessani esiin tulleista tiedonlähteistä. Savolainen (2010) kuvailee verkostoituneen lähteen olevan esimerkiksi rakennusyhtiön nettisivu, josta voi löytää useita mahdollisia myynnissä olevia koteja. Verkostoitunutta lähdettä voisi verrata esimerkiksi metsänomistajien digitaalisiin palveluihin. Samalla tavoin digitaalisten palvelujen huomattiin keräävän informaatiota eri lähteistä yhteen paikkaan, jolloin metsänomistajan on helppo löytää haluamaansa tietoa. Metsäasiantuntija ja digitaaliset palvelut sopisivat myös Savolaisen kuvailemaan organisaationaalisiin lähteisiin. Ne ovat lähteitä, jotka edustavat ammattimaista tahoja.

Löydetyistä tiedonlähteistä löytyy siis yhtäläisyyksiä ja eroja aiempaan tutkimukseen. Kuten aiemmissakin tutkimuksissa, myös tässä tutkimuksessa haastateltavien todettiin käyttävän useita erityyppisiä tiedonlähteitä. Vaikka tiedonlähteitä ei käsitelty informaatiorisontin käsitteen avulla, myös tässä tutkimuksessa huomattiin eri haastateltavien kokevan tiedonlähteiden olevan jonkinlaisessa tärkeysjärjestyksessä. Osittain erot tutkimuksessa johtuvat erilaisesta lähestymistavasta, mutta osittain myös konkreettisista eroista tutkimuksen tuloksissa. Esimerkiksi Savolaisen (2010) tutkimukseen verrattuna tässä tutkimuksessa tiedonlähteen valintakriteerit oli luokiteltu eri tavalla, mutta luokien välillä löytyi yhtäläisyyksiä keskenään. Tuloksissa oli myös selkeitä eroja. Esimerkiksi fyysisiä lähteitä ei ole edustettuna Savolaisen tutkimuksessa lainkaan, mikä viittaa siihen, että metsänomistajien tiedonhankinnassa niillä on suurempi rooli.

5.2 Tiedonlähteiden valintakriteerit

Aiemmissa tutkimuksissa on löydetty ja luokiteltu tiedonlähteen valintakriteerejä. Savolainen (2010) on jakanut tiedonlähteen valinnan kriteerejä viiteen eri laajaan kategoriaan: 1. tiedon sisältö, 2. tiedon saatavuus ja saavutettavuus, 3. tiedon käytettävyys, 4. käyttäjän ominaisuudet, 5. tilanteenmukaiset tekijät. Lisäksi Savolainen jaotteli tiedonlähteen valinnan kriteerejä tarkemmin, jolloin kriteerejä löydettiin yhteensä 12.

Tässä tutkimuksessa selvästi aineistossa esille tulevia tiedonlähteen valinnan kriteerejä jaoteltiin 4 pääryhmään. Niitä olivat kognitiivinen auktoriteetti, tiedonhankinnan help-

pous ja vaivattomuus, tiedon tarkkuus ja tiedonlähteen tuttuus. Löydetyissä tiedonlähteen valintakriteerejä on selkeitä yhtymäkohtia aiemmassa tutkimuksessa löydettyihin valintakriteereihin. Niissä yhdistyvät kuitenkin eri tavalla käyttäjän ja tiedonlähteen, sekä tiedonhankintaa ympäröivän kontekstin ominaisuudet.

Tiedon tarkkuus oli metsänomistajien tiedonhankinnassa tärkeä tiedonlähteen valinnan kriteeri. Savolaisen (2010) määrittelemien kriteerien kohdalla se sijoittuu mielestäni sekä tilanteenmukaisiin tekijöihin, että tiedon sisältöön. Tarkempaa tietoa tarvittiin tiettyssä vaiheessa prosessia, joten myös konteksti vaikutti siihen, miten tarkkaa tietoa haettiin. Tiedon tarkkuus ei suoraan sovi Savolaisen (2010) määrittämistä luokista mihinkään yhteen tiettyyn luokkaan. Siinä on kriteerinä kuitenkin yhtäläisyyksiä Savolaisen kriteereihin.

Kognitiivista auktoriteettia tiedonlähteen valintakriteerinä on vaikea vertailla Savolaisen (2010) muodostamaan luokitteluun. Tiedonlähteen valintakriteerejä käsittelevissä tutkimuksissa ei muutenkaan ole käytetty kognitiivista auktoriteettia yhtenä luokkana tiedonlähteen valintakriteereissä. Rieh (2002) on käsitellyt artikkelissaan kognitiivisen auktoriteetin ja tiedon laadun arviointia internetissä. Artikkelissa ei ole kuitenkaan suoraan yhdistetty käsitettä tiedonlähteen valintaan, tai käytetty sitä tiedonlähteen valintakriteerinä. Tässä tutkimuksessa kognitiivinen auktoriteetti oli yksi luokka, jonka arvioitiin vaikuttavan tiedonlähteen valintaan. Wilsonin (1998, s.15) mukaan kognitiivinen auktoriteetti tulee esille vaikutuksena ihmisen ajatteluun, jonka hän tietoisesti tunnistaa "kunnolliseksi". Ihminen siis itse tunnistaa henkilön kognitiivisen auktoriteetin. Haastatteluissa puhuttiin usein luottamuksesta tiedonlähteeseen ja tiedonlähteen kokemuksesta tai ammattitaidosta, ja haastateltavat perustelivat sillä tiedonlähteen valintaa. Haastateltavat itse tunnistivat, että tietyt henkilölähteet olivat ammattitaitoisia ja luotettavia. Tiedonlähteen kognitiivisen auktoriteetin arvioitiin siis olevan merkittävä valintakriteeri haastateltavien tiedonlähteen valinnassa.

Tiedonhankinnan helppous ja vaivattomuus on myös luokka, joka ei suoraan sovi mihinkään yhteen Savolaisen (2010) määrittämään luokkaan. Savolaisen (2010) määrittämistä luokista se on verrattavissa luokkiin tiedon käytettävyys ja tiedonlähteen saatavuus ja

saavutettavuus. Luokassa on siis selkeitä yhteisiä ominaisuuksia verrattuna Savolaisen luokkiin. Haastatteluissa tuli esille tilanteita, joissa haastateltavat kuvailivat helppouden olevan yksi kriteeri tiedonlähteen valintaan. Tietyissä tilanteissa oli helppo kysyä tiettyä ihmiseltä tai hankkia tietoa tietyistä lähteistä. Toisissa tilanteissa palvelun helppokäyttöisyys ja sen sisältämä tiedon saatavuus vaikutti tiedonlähteen valintaan. Luokaksi päätettiin valita tiedonhankinnan helppous ja vaivattomuus, koska haastateltavan näkökulmasta helppous oli yksi valintakriteeri. Helppous voi johtua tiedonlähteen eri ominaisuuksista kuten palvelun tai henkilön ominaisuuksista, mutta tiedonhankkijan näkökulmasta valintaa ohjaa se, että itse tiedonhankkijalle tiedon hankkiminen on helppoa.

Helppous valintakriteerinä liittyy myös Savolaisen määrittelemään informaatiohorisontin käsitteeseen. Informaatiohorisontti tarkoittaa ympäristöä, josta ihminen valitsee käytettävän tiedonlähteen. Informaatiohorisontti kuvaa sitä, miten monimuotoiset tiedonlähteet laitetaan tärkeysjärjestykseen (Savolainen, 2010). Sonnenwald ja Wildemuth (2001) ovat kuvanneet, että tietyssä kontekstissa ja tilanteessa on olemassa tietynlainen informaatiohorisontti, jossa ihminen voi toimia. Esimerkiksi henkilölähteen oleminen fyysisesti läsnä ja saatavilla helpottaa tiedonhankintaa ja tuo hänet osaksi tiedonhankkijan informaatiohorisonttia. Siten helppouden kriteerissä yhdistyy erilaisten palvelujen käytettävyys, tiedonlähteiden saatavuus ja informaatiohorisontin käsite.

Tiedonlähteen tuttuus oli viimeinen kriteeri, joka nousi haastatteluissa esille. Tiedonlähteen tuttuus vaikutti siten, että haastateltavat osasivat arvioida tiedonlähdettä etukäteen. Tällöin tiettyjä tiedonlähteitä vältettiin tai suosittiin eri tilanteissa. Aiemmat kokemukset vaikuttivat paljon tiedonlähteen valintaan. Myös tiedonlähteen tuttuus on vaikea sijoittaa Savolaisen (2010) viiteen pääkategoriaan. Xie ja Yoo (2009) löysivät tutkimuksessaan, että tiedonlähteen tuttuus, saavutettavuus, helppokäyttöisyys ja tehtävyytyypit olivat tekijöitä jotka eniten vaikuttivat tiedonlähteen valintaan. Xie ja Yoo (2009) tarkoittavat tuttuudella yksinkertaisesti sitä, että tiedonhankkija tietää tiedonlähteen olemassaolosta. Tässä tutkimuksessa tuttuudella tarkoitetaan ensinnäkin sitä, että tiedonlähde tietää lähteen olemassaolosta. Toisaalta tuttuus tarkoittaa sitä, että tiedon-

lähteen kanssa on omia tai muiden aiempia kokemuksia. Esimerkiksi digitaalinen tiedonlähde, jota on aiemmin käyttänyt on tutumpi, ja siten myös helpompi käyttää. Myös henkilölähteissä tuttuus tarkoittaa sitä, että tiedonlähteen kanssa on aiempia kokemuksia. Haastatteluissa tuli esille, että aiemmat kokemukset henkilölähteiden kanssa vaikuttivat tiedonlähteen valintaan. Myös oman metsän tuttuus vaikutti sen käyttämiseen tiedonlähteenä.

Kaiken kaikkiaan tässä tutkimuksessa on muodostettu uudenlaiset valintakriteerien pääryhmät, joista löytyy yhtäläisyyksiä aiempaan tutkimukseen. Löydettyjen valintakriteerien avulla on onnistuttu selvittämään metsänomistajien tiedonlähteen valinnan prosessia ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Tutkimuksessa on löydetty uutta tietoa metsänomistajien tiedonlähteistä ja niiden valintakriteereistä.

5.3 Tutkimuksen luotettavuus ja yleistettävyys

Tutkimuksessa onnistuttiin vastaamaan asetettuihin tutkimuskysymyksiin, mutta laadullinen lähestymistapa ja käytetyt menetelmät sisältävät tulkinnanvaraisuutta, mikä vaikuttaa luotettavuuteen. Haastattelu ja sisällönanalyysi ovat menetelmiä, joissa tutkijan rooli on keskeinen, ja omat oletukset voivat ohjata tulkintoja. Aineistolähtöinen lähestymistapa toi joustavuutta, mutta samalla haastattelurunko ei kaikilta osin huomionnut tutkimuskysymyksiä, mikä saattoi rajata esiin nousseita teemoja. Lisäksi tiedonlähteen valintaan vaikuttavia tekijöitä on paljon, eikä aina ollut yksiselitteistä, mikä tekijä oli ratkaisevin. Tämä korostaa ilmiön monimutkaisuutta ja yksilöllisyyttä, mikä vaikeuttaa yleistettävien johtopäätösten tekemistä.

Tutkimuksessa onnistuttiin saamaan yhtenäinen kuva tietyistä valintaperusteista. Todennäköistä on kuitenkin se, että jotkut valintaperusteet jäivät haastatteluissa joko haastateltavalta ilmaisematta, tai analyysivaiheessa väärän tulkinnan takia huomiomatta. Tutkimus valottaa siis metsänomistajien tiedonlähteen valintakriteereitä, mutta ei ole varmastikaan täydellinen kuvaus haastattelussa mukana olleiden metsänomistajien tiedonlähteistä ja niiden valinnasta.

Tässä tutkimuksessa yksi heikkous oli se, että käsiteltiin laajasti erilaisia tiedonhankinta-tilanteita osana puukaupan alkuvaihetta. Ei oltu yksilöity sitä, mitä tilanteita käsiteltiin, vaan kysyttiin yleisesti metsänomistajilta tiedonhankinnasta. Sonnewald (1999) on esittänyt, että erilaisissa tilanteissa ihmisen informaatiohorisontti muuttuu tilanteen ja kontekstin mukaan. Tutkimuksessa ei olla eritelty mitä tilanteita tutkitaan, joten jää tutkimatta minkälainen vaikutus eri tilanteilla ja konteksteilla on tiedonlähteiden valintaan. Tutkimuksessa havaittiin kontekstin vaikutus. Esimerkiksi suunnittelun alkuvaiheessa digitaalisista lähteistä haettiin epätarkempaa tietoa, jota saattoi joutua varmistamaan ja tarkentamaan fyysisten tiedonlähteiden avulla. Haastatteluissa ei kuitenkaan tullut esille tarpeeksi kattavasti, minkälaisia eri tilanteet olivat. Tulevaisuuden tutkimuksessa voisi keskittyä siihen, että olisi määritelty tietty tiedonhankintatilanne, tai ainakin selvittäisiin riittävän tarkasti, minkälaisesta tiedonhankintatilanteesta on kyse.

Olisi mielenkiintoista esimerkiksi vertailla kokeneemman ja aloittelevan metsänomistajan informaatiohorisonttia. Tässä tutkimuksessa oli kohderyhmäksi valittu ensimmäistä kertaa puukauppaa tekeviä metsänomistajia. Haastattelujen perusteella tuli ilmi, että haastateltavien kokemus metsänhoidosta vaihteli. Osa haastateltavista kuvaili itseään ummikoksi, ja toisaalta toiset olivat jo vuosia hoitaneet metsää. Tässä tutkimuksessa ei lähdetty sen enempää tutkimaan, mikä vaikutus aiemmalla kokemuksella metsänhoidosta on tiedonlähteen valintaan. Yleisenä huomiona voidaan kuitenkin sanoa, että enemmän kokemusta omaavilla metsänomistajilla oli tarkemmat toiveet siitä, miten asiat hoidetaan ja minkälaista tietoa he tarvitsevat puukaupan prosessin aikana.

Aiemmissä tutkimuksissa on tullut myös esille (Savolainen 2008, Savolainen 2010), että tiedonlähteen valinta on kontekstisidonnainen ja yksilöllinen ilmiö. Tutkimuksen yleislettävyyttä on siis vaikea arvioida, koska eri joukko metsänomistajia saattaisi valita eri perusteilla tiedonlähteitä. Haastateltavien joukko oli myös osittain yksipuolinen. Sattumalta kaikki haastateltavat olivat hankkineet metsänsä lähisukulaiselta, mikä saattaa vaikuttaa tiedonlähteen valintaan. Kaikki metsänomistajat olivat myös aktiivisia siinä

mielessä, että olivat tehneet puukauppaa viime vuoden aikana. Olisi siis myös mielenkiintoista tutkia, hankkivatko metsänomistajat, jotka eivät tee puukauppaa, tietoa samoista lähteistä.

Aihe vaatisi siis jatkotutkimusta, joissa voitaisiin tarkemmin selvittää yksittäisten tekijöiden vaikutusta tiedonlähteen valintaan. Tälläkin tutkimuksella oli tietty kohderyhmä, mutta tulevaisuudessa voitaisiin kiinnittää huomiota esimerkiksi siihen, vaikuttaako metsän hankkimistapa tai metsänomistajan kokemus tilastollisesti merkittävällä tavalla tiedonlähteen valintaan.

6 YHTEENVETO

Tässä tutkimuksessa käsiteltiin suomalaisten metsänomistajien tiedonlähteitä ja tiedonlähteiden valintakriteerejä puukaupan alkuvaiheessa. Tutkimus toteutettiin puolistrukturoituna haastatteluna. Tutkimuksessa haastateltiin 10 Metsä Groupin asiakkaana hiltain puuta myynyttä metsänomistajaa. Haastatteluaineiston analyysimenetelmänä toimi yhdistelmä teoriapohjaista ja aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, mitä tiedonlähteitä metsänomistajat käyttävät puukaupan alkuvaiheessa, ja miksi he käyttävät kyseisiä tiedonlähteitä. Aihetta lähestyttiin teoriapohjaisesti teemoittamalla aineistoa ensin käytettyjen tiedonlähteiden mukaan, ja sitten luokittelemalla tiedonlähteiden valintakriteerejä. Analyysi oli osin teoriapohjainen ja osin aineistolähtöinen. Analyysissä tärkeimmiksi käytetyiksi tiedonlähteiksi nousivat henkilölähteet, digitaaliset tiedonlähteet ja fyysiset tiedonlähteet, kuten metsäkäynnit.

Tärkeimpiä tiedonlähteiden valintakriteerejä luokiteltiin 4 luokkaan, joita olivat kognitiivinen auktoriteetti, tiedonlähteen tuttuus, tiedonhankinnan vaivattomuus ja tiedon tarkkuus. Edellä mainitut neljä luokkaa nousivat aineistossa toistuvasti esille eri tiedonlähteiden yhteydessä, ja niiden tulkittiin olevan tärkeimmät metsänomistajien valintakriteerit tiedonlähteille.

Tutkimus antoi uutta tietoa metsänomistajien tiedonlähteistä ja niiden valinnasta. Aiempaa tutkimusta metsänomistajista ei löydy tiedonhankintatutkimuksen alalta. Aiemmin on tutkittu esimerkiksi metsänomistajien palvelutarpeita, mutta tiedonhankintatutkimuksen alalla olisi tarpeellista tutkia metsänomistajia lisää.

LÄHTEET

- Chatman, E. A. (1992). *The information world of retired women*. Greenwood Press.
- Chatman, E. A. (1999). A theory of life in the round. *Journal of the American Society for Information Science*, 50(3), 207–217. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-4571\(1999\)50:3%253C207::AID-ASI3%253E3.0.CO;2-8](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-4571(1999)50:3%253C207::AID-ASI3%253E3.0.CO;2-8)
- Chatman, E. A. (2000). Framing social life in theory and research. *The New Review of Information Behaviour Research*, 1, 3–17.
- Freund, L. (2015). Contextualizing the information-seeking behavior of software engineers. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 66(8), 1594–1605. <https://doi.org/10.1002/asi.23278>
- Gomez Rodriguez, M., Leskovec, J., & Schölkopf, B. (2013). Structure and dynamics of information pathways in online media. *Proceedings of the Sixth ACM International Conference on Web Search and Data Mining*, 23–32. <https://doi.org/10.1145/2433396.2433402>
- Haasio, A., Harviainen, J. T., & Savolainen, R. (2019). *Johdatus tiedonhankintatutkimukseen*. Avain.
- Heinström, J. (2006). Broad exploration or precise specificity: Two basic information seeking patterns among students. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 57(11), 1440–1450. <https://doi.org/10.1002/asi.20432>
- Hirsjärvi, S., Hurme, H. (2008). *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Gaudeamus Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P., & Sinivuori, E. (2010). *Tutki ja kirjoita* (15.-16. p). Tammi.
- Hyvämäki, Touko. *Tapion taskukirja*. 24. uud. p., Metsälehti, 2002. S.409-417
- Hänninen, H., Valonen, M., & Haltia, E. (2020). *Metsänomistajat palveluiden käyttäjinä: Metsänomistaja 2020-tutkimuksen tuloksia*. Luonnonvarakeskus. <https://juku.kuri.luke.fi/handle/10024/546239>
- Johnson, J. D. E., Case, D. O., Andrews, J., Allard, S. L., & Johnson, N. E. (2006). Fields and pathways: Contrasting or complementary views of information seeking. *Information Processing & Management*, 42(2), 569–582. <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2004.12.001>

- Järvelin, K., Vakkari, P., Arvola, P., Baskaya, F., Järvelin, A., Kekäläinen, J., Keskustalo, H., Kumpulainen, S., Saastamoinen, M., Savolainen, R., & Sormunen, E. (2015). Task-Based Information Interaction Evaluation: The Viewpoint of Program Theory. *ACM Transactions on Information Systems*, 33(1), 1–30. <https://doi.org/10.1145/2699660>
- Kangas, A., Haara, A., Holopainen, M., Luoma, V., Packalen, P., Packalen, T., Ruotsalainen, R., & Saarinen, N. (2019). *Kaukokartoitukseen perustuvan metsävaratiedon hyötyanalyysi: MetKu-hankkeen loppuraportti*.
- Karppinen, H., Hänninen, H., & Horne, P. (2020). *Suomalainen metsänomistaja 2020*. Luonnonvarakeskus. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/545837>
- Kuhlthau, C. C., Heinström, J., & Todd, R. J. (2008). The "information search process" revisited: Is the model still useful? *Information Research*, 13(4), 45–45.
- Maa- ja metsätalousministeriö. (2025). *Metsävarat*. Maa- ja metsätalousministeriö. Luettu 24. marraskuuta 2025, osoitteesta <https://mmm.fi/metsat/suomen-metsavarat>
- Metsäkeskus. (2025). *Yksityiset metsänomistajat asuinpaikan mukaan | Metsäkeskus*. Luettu 20. marraskuuta 2025, osoitteesta <https://www.metsakeskus.fi/fi/avoin-metsa-ja-luontotieto/tietoa-metsien-omistuksesta/yksityiset-metsanomistajat-asuinpaikan-mukaan>
- Metsä Group. (2024). *Metsä Group Vuosikatsaus 2023*. Luettu 29.12.2025. <https://www.metsagroup.com/globalassets/metsagroup/documents/investors/financial-reporting/vuosikatsaus-fi/2023/metsagroup-vuosikatsaus-2023.pdf>
- Rieh, S. Y. (2002). Judgment of information quality and cognitive authority in the Web. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 53(2), 145–161. <https://doi.org/10.1002/asi.10017>
- Savolainen, R. (2008). *Everyday information practices : a social phenomenological perspective*. Scarecrow Press.
- Savolainen, R. (2010). Source preference criteria in the context of everyday projects: Relevance judgments made by prospective home buyers. *Journal of Documentation*, 66(1), 70–92. <https://doi.org/10.1108/00220411011016371>
- Sonnenwald, D. H., & Wildemuth, B. M. (2001). Investigating information seeking behavior using the concept of information horizons. In *Association for Library and Information Science Education Conference, Washington DC*.
- Wilson, P. (1983). *Second-hand knowledge: An inquiry into cognitive authority*. Greenwood press.

LIITE 1: HAASTATTELURUNKO

-Esittele itsesi

-kerro tutkimuksesta (Käsitlee puukaupan alkuvaiheen etenemistä, ja siinä tapahtuvaa suunnittelua ja tiedon etsimistä, ja Metsäverkon käyttöä)

-pyydä allekirjoitus suostumuslomakkeeseen
-käynnistä nauhoitus

1. Taustatiedot

-Mikä ammattiasema

-mikä koulutus

-Miten kauan olet omistanut metsäsi, Kerro siitä miten olet hankkinut metsäomaisuuden

-Asutko lähellä metsäsi?

-Mitä tavoitteita yleisesti sanoisit liittyvän metsänomistajuuteesi?

-Mitä tavoitteita sanoisit liittyvän eniten metsänomistajuuteen seuraavista?

-virkistys ja vapaa-aika (1-5)

-puuntuotanto ja puunmyyntitulo (1-5)

-metsäluonto ja -maisema (1-5)

-metsän tunnearvot (1-5)

-metsän merkitys sijoituskohteena (1-5)

(mukaillen Hännisen ym. 2020 metsänomistajien tavoiteryhmiä)

-Mikä on kokemuksesi metsänhoidosta? Onko sinulla paljon kokemusta?

-Mitä metsätietopalvelua olet käyttänyt? Metsään.fi, Metsäverkko, UPMMetsä, eMetsä

2. Käynnissä oleva puukauppa

-Millainen puukauppa on tällä hetkellä menossa? (harvennus vs. päätehakkuu, miten iso osa metsästä ha, paljonko kuvioita, onko paljon erilaisia)

-Mistä sait alun perin idean puukaupan toteuttamiseen?

-Kerro vaihe vaiheelta, miten puukauppa/hakkuu on edennyt siitä kun sait idean toteuttaa hakkuu, siihen asti kun hakkuusopimus oli tehty.

-Mitä on puukaupan/hakkuun tärkeimmät tavoitteet?

-Minkälaisia tiedonlähteitä mieluiten käytät puukaupan alkuvaiheessa?

-Keskittyen siihen, mitä olet itse tehnyt, kerro puukaupan alkuvaiheen tapahtumista. Mitä aktiviteetteja tai työtehtäviä olet tehnyt?

-Yleisellä tasolla oletko käyttänyt Metsäverkkoa ja mihin tarkoitukseen? Oletko käyttänyt muita metsätietopalveluja? Miksi?

3. Tehtävän suunnittelu ja reflektointi

-Missä vaiheessa puukauppa on tällä hetkellä? Mitä työvaiheita olet tehnyt ja mitä on jäljellä?

-Aloittaessasi hakkuun suunnittelun, oliko selvää miten aiot sen toteuttaa?

-Miten suunnitelmat ovat tarkentuneet kaupan/hakkuun edetessä? Oletko joutunut muuttamaan suunnitelmia?

-Mitä työkaluja olet käyttänyt suunnittelussa? Ei aina tarvii

-Mitä tietolähteitä olet käyttänyt suunnittelussa? Ei aina tarvii

METSÄVERKKO

-Oletko käyttänyt Metsäverkkoa suunnittelussa?

-Mihin olet käyttänyt Metsäverkkoa?

-Missä se on toiminut erityisen hyvin?

-Missä se ei ole toiminut?

-Onko Metsäverkosta ollut hyötyä tavoitteiden asettamisessa, saavuttamisessa?

-Onko ollut hyötyä sen arvioinnissa, mistä aiheutuu vaivaa, ja mistä saa parhaan hyödyn?

-Onko ollut hyötyä siinä, mitä aktiviteetteja tai tehtäviä tulisi suorittaa?

-Onko Metsäverkon avulla saavutettu syventynyttä ymmärrystä hakkuuseen/puukauppaan liittyen?

4. Tietoyksiköiden etsiminen

-Miten olet etsinyt tietoa, puukauppaan ja hakkuuseen liittyen? Mitä kanavia, minkälaista tietoa, missä vaiheessa?

-Miten olet valinnut mistä haet tietoa? (tiedonlähde)

-Oletko kohdannut hankaluuksia tiedonhaussa?

-Oletko löytänyt tietoa sattumalta? Tää on vähän tämmöne

-Minkälaisesta teknisestä ympäristöstä olet etsinyt tietoa?

-Minkälaista tietoa olet yrittänyt löytää, onko sitä löytynyt?

-Millaista tietoa mielestäsi metsäverkosta tulisi saada pääasiassa, mikä olisi hyödyllisintä?

METSÄVERKKO

-Oletko käyttänyt Metsäverkkoa tiedonhaussa?

-Millaista tietoa olet etsinyt? (esim. puukaupan prosessiin liittyvää, vai tietoa omasta metsästä, tai metsänhoidosta)

-Missä tiedonhaussa metsäverkko on toiminut hyvin?

-Missä tiedonhaussa se on toiminut huonosti?

-Onko Metsäverkko tuottanut merkittävästi puukaupan ja hakkuun suorittamisessa hyödyllistä tietoa?

-Jälkeenpäin ajateltuna, minkälaista tietoa olisit tarvinnut prosessin alkuvaiheessa?